

MEDBORGARRÅD I BORÅS STAD

– EN KVALITATIV STUDIE OM
MEDBORGARINFLYTANDE

Kandidatuppsats
Offentlig förvaltning

Omar Alrifai
Viktor Jonsson

A-K2025:29

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Kandidatprogram i offentlig förvaltning

Svensk titel: Medborgarråd i Borås Stad: En kvalitativ studie om medborgarinflytande

Engelsk titel: Citizens' Council in the Municipality of Borås: A Qualitative Study on Citizen Influence

Utgivningsår: 2026

Författare: Omar Alrifai och Viktor Jonsson

Handledare: Erik Eriksson

Examinator: Hanna Hellgren

Nyckelord: Demokrati, Deltagande, Inflytande, Medborgarråd, Medborgare, Kommun

---

Sammanfattning

Flera av Sveriges kommuner vill öka medborgarnas demokratiska inflytande och möjliggöra för fler sätt att påverka politiken utöver att delta i politiska val. I kommunen Borås Stad finns flera medborgarråd som ger medborgare en starkare röst och större inflytande i kommunpolitiken genom att representanter från olika medborgargrupper kan lyfta viktiga frågor som rör just dem. Studiens syfte är att undersöka medborgares deltagande och upplevelser av inflytande i lokala demokratiska processer med utgångspunkt i Borås Stads medborgarråd. Detta genom att använda den teoretiska modellen demokratikuben och en svensk anpassning av teorin. Demokratikuben är uppdelad i tre olika dimensioner som beskriver olika grader och former av deltagande och inflytande. Studien har genomförts med hjälp av metodtriangulering där datainsamlingen omfattar både observationer av medborgarråd och semistrukturerade intervjuer med deltagare från medborgarråden. Undersökningens resultat visar att deltagandet i medborgarråden varierar beroende på medborgarnas olika förutsättningar och rådets organisering. Under råden finns det inslag av både aktivt deltagande i form av samtal och diskussioner och passivt deltagande vid föreläsningmoment. Medborgarna upplever ett relativt stort inflytande där de har möjlighet att påverka. Deltagarnas upplevelse av inflytande förstärks när återkopplingen fungerar, processerna är tydliga och när deltagarna har förståelse för hur deras förslag hanteras vidare i den kommunala beslutsprocessen. Den här studien bidrar till forskningsområdet genom att belysa specifika faktorer som påverkar medborgarnas upplevelser rörande deltagande och inflytande i samband med medborgarråden. En välfungerande struktur och engagerade deltagare är två framgångsfaktorer.

Abstract

Several Swedish municipalities want to increase citizens' democratic influence and enable additional forms of political influence beyond electoral participation. In the municipality of Borås, there are several citizens' councils that give citizens a stronger voice and greater influence in municipal politics by allowing representatives from different citizen groups to raise important issues that concern them. The purpose of the study is to examine citizens' participation and experiences of influence in local democratic processes, using the citizens' councils in the municipality of Borås as a case study. This is done by using the theoretical model Democracy Cube and a Swedish adaptation of the theory. The democracy Cube is divided into three different dimensions that describe different degrees and forms of participation and influence. The study has been carried out using methodological triangulation, where data collection includes both observations of citizens' councils and semi-structured interviews with participants from the citizens' councils. The results indicate that participation in citizens' councils varies according to citizens' characteristics and the organizational structure of the councils. During the councils, there are elements of both active participation in the form of conversations and discussions and passive participation during lecture sessions. Citizens report experiencing a relatively high degree of influence where they have the opportunity to contribute. The participants' perceived influence is strengthened when feedback mechanisms function effectively, processes are transparent, and participants understand how their proposals are handled within the municipal decision-making process. This study contributes to the existing research by identifying specific factors that shape citizens' experiences of participation and influence within citizens' councils. A well-functioning structure and committed participants emerge as two key success factors.

Förord

Vi vill inledningsvis tacka vår handledare Erik Eriksson för mycket värdefull feedback och många givande tips. Därtill tackar vi våra högskolelärare på Kandidatprogrammet i offentlig förvaltning vid Högskolan i Borås för en lärorik studietid.

Vi vill dessutom säga stort tack till tjänstepersonerna på stadsledningskansliet på Borås Stad som har visat ett stort engagemang och har hjälpt oss under arbetet med uppsatsen. Slutligen vill vi tacka alla respondenter som har ställt upp på intervjuerna.

Borås den 5 januari 2026

*Omar Alrifai
Viktor Jonsson*

Innehållsförteckning

ORDLISTA	1
1 INLEDNING	2
1.1 Bakgrund.....	2
1.2 Problemformulering, syfte och frågeställningar	3
2 TIDIGARE FORSKNING.....	4
2.1 Demokratiformer.....	4
2.2 Kritik mot deliberativ demokrati.....	5
2.3 Kritik mot deltagardemokrati.....	6
2.4 Intern och extern exkludering	6
2.5 En empirisk överblick	7
3 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	9
3.1 Demokratikuben.....	9
3.2 Minipubliker	9
3.3 Teorins användning.....	11
4 METOD.....	12
4.1 Metodologiska utgångspunkter	12
4.2 Urval	12
4.3 Empiriinsamling.....	13
4.3.1 Observationer.....	13
4.3.2 Intervjuer	14
4.4 Undersökningens genomförande.....	15
4.4.1 Genomförande av observationer.....	15
4.4.2 Genomförande av intervjuer	15
4.5 Dataanalys.....	15
4.6 Kvalitetskriterier	17
4.7 Etiska överväganden	18
5 RESULTAT.....	19
5.1 Observationer	19
5.2 Intervjuer.....	21
5.2.1 Rekrytering av deltagare.....	21
5.2.2 Deltagande och kommunikationsform.....	22
5.2.3 Inflytande.....	24
6 DISKUSSION	26
6.1 Deltagande och inflytande i medborgarråd	26
6.2 Metodologisk diskussion.....	28
6.3 Slutsats	29
6.4 Framtida forskning.....	30
REFERENSER.....	31
BILAGOR	- 1 -
Bilaga 1 – Observationsguide	- 1 -
Bilaga 2 - Intervjuguide	- 5 -

ORDLISTA

Deliberativ demokrati är ett demokratiideal som betonar ömsesidig dialog och diskussion. Grunden för ett bra beslut är ett öppet samtal där argumentation står i centrum (Habermas 1996, s. 296–297, 304–306).

Deltagande avser på vilket sätt och hur medborgarna tar del i den demokratiska processen (Tahvilzadeh 2021).

Deltagardemokrati är ett demokratiideal som betonar deltagande. Grunden för ett bra beslut är deltagande på jämlika villkor och antalet som deltar (Amnå 2003, s. 108–110).

Demokratikuben är en teoretisk modell för att förstå hur olika institutionella strukturer möjliggör medborgardeltagande i dagens demokratiska system (Fung 2006).

Extern exkludering handlar om hinder som uppstår redan innan en dialog inleds. Det rör sig om skillnaden i tillgång till politiska forum som beror på olikheter i de sociala, institutionella eller resursmässiga förutsättningarna (Young 2000, s. 54–55).

Inflytande avser i vilken utsträckning medborgarnas förslag och synpunkter får betydelse i beslutsprocessen (Tahvilzadeh 2021).

Intern exkludering innebär att deltagaren formellt är inkluderad i forumet men ändå saknar reella möjligheter att påverka (Young 2000, s. 56–57).

Medborgarråden i Borås Stad är forum som ger medborgare en starkare röst och större inflytande i kommunpolitiken genom att representanter från olika medborgargrupper kan lyfta viktiga frågor som rör just dem (Borås Stad 2025a).

Minipubliker är organiserade forum där medborgare får möjlighet att delta i strukturerade samtal med förvaltningsaktörer. Olika utformningsval av forumet styr graden av inkludering och maktfördelning som uppstår (Tahvilzadeh 2021, s. 42).

Representativ demokrati innebär att medborgarna röstar på politiska företrädare och ger dem sitt stöd under en begränsad tid för att sedan förnya sitt stöd eller byta ut dem i nästa val (Riksdagen 2023).

1 INLEDNING

Demokrati är en grundläggande och central del av det svenska samhället (Riksdagen 2023). Den demokratiska utvecklingen sker i nära samspel med samhällsutvecklingen och påverkas av dess förändringar (SOU 2016:5, s. 97). Världen har blivit allt mer sammanflätad där vi i Sverige numera påverkas av vad som händer på andra sidan jordklotet. Länders ekonomier påverkar varandra i stor utsträckning samtidigt som kulturella aspekter idag sprids fortare än förr (SOU 2016:5, s. 98). Dessutom har Sverige anslutit sig till flera överstatliga organisationer som har fått ta över en del av den nationella beslutsmakten. Ett betydande exempel är medlemskapet i den Europeiska unionen, EU, där flera sakpolitiska områden och demokratin i stort påverkas (SOU 2016:5, s. 98–99). Vidare har digitalisering och den teknologiska utvecklingen skett i snabb takt de senaste två decennierna. Utvecklingen har bland annat gjort informationsspridning smidigare och snabbare, och skapat ett förändrat beteende bland medborgarna hur de interagerar med varandra (SOU 2016:5, s. 99–101). Det är idag enklare att engagera sig i frågor och delta i samhällsdebatten som sker på internet och sociala medier. På grund av digitaliseringen och den teknologiska utvecklingen har politiska partier, makthavare och demokratin i stort fått anpassa sig till den nya verkligheten (SOU 2016:85).

Sverige har vid flertalet tillfällen genomfört olika typer av demokratiutredningar som har syftat till att anpassa och förstärka den svenska demokratin utefter hur den nya verkligheten ser ut. Utredningarna har varit av olikartad karaktär med varierande inriktningar. En central demokratiutredning för den här studien är den som började utredas under år 2014 som handlar om delaktighet och inflytande över den politiska processen (Dir. 2014:111). Demokratiidealet i det svenska samhället har under lång tid varit den representativa demokratin där utgångspunkten är att medborgare röstar på ett parti som i sin tur företräder medborgarna i den politiska processen (Montin & Granberg 2021, s. 85). Två grundläggande förutsättningar för att det representativa systemet ska fungera och vara legitimt är ett högt valdeltagande och att det finns förtroendevalda att rösta på. Den demokratiska verkligheten i Sverige har emellertid förändrats under de senaste decennierna. Medlemsantalen i de politiska partierna sjunker och antalet förtroendevalda som vill engagera sig i politiken blir allt färre. Samtidigt som samhället idag blir allt mer globaliserat och komplext (Montin & Granberg 2021, s. 85). Dessutom skiljer sig valdeltagandet åt mellan grupper i samhället. Områden med medborgare som har låg utbildning, områden med hög arbetslöshet och områden med hög andel utrikes födda tenderar att visa ett lägre valdeltagande (SOU 2016:5, s. 140). Det har därför väckts funderingar om att ett val vart fjärde år är tillräckligt med inflytande för medborgarna (Dir. 2014:111, s. 1–4). Som en konsekvens av det har fler tankar och idéer om medborgardeltagande i den politiska processen fått en större plats. Olika typer av engagemang och medborgardialoger är tänkt att fungera som ett komplement till det representativa demokratiska systemet och bidra till ett mer jämlikt deltagande i den politiska processen (Montin & Granberg 2021, s. 92–94).

1.1 Bakgrund

Grunden i den svenska kommunala demokratin är den representativa demokratin där medborgare får inflytande genom att rösta i allmänna val till kommunfullmäktige (Riksdagen 2023). Det representativa systemet har dock begränsningar när det gäller möjligheten till ett kontinuerligt inflytande mellan valen. Avståndet mellan medborgare och beslutsfattare kan därmed upplevas som stort. Allt fler kommuner vill öka medborgarnas demokratiska inflytande och möjliggöra för fler sätt att påverka politiken utöver att delta i politiska val. Därför är användandet av andra demokratiformer än den representativa demokratin vanlig på den lokala nivån (Statistiska centralbyrån [SCB] 2025). Många kommuner använder sig av olika typer av

medborgardialoger och deliberativa processer, såsom medborgarråd där medborgare får komma med egna tankar och idéer i samråd med politiker och tjänstepersoner. Statistik från SCB (2025) visar att 68 procent av de svarande kommunerna säger att det under år 2023 förekommit en eller flera medborgardialoger i deras kommun. Dessutom svarade 115 kommuner, 45 procent av de som svarade på frågan, att det var möjligt att lämna in medborgarförslag. Motiveringen till att involvera medborgarna i den politiska processen mellan valen är bland annat att stärka den demokratiska legitimiteten och tilliten (Sveriges kommuner och regioner [SKR] 2019, s. 46–47).

Borås Stad arrangerar flera typer av medborgarråd löpande under åren. Råden ger berörda grupper en starkare röst och större inflytande i kommunpolitiken genom att representanter från olika grupper kan lyfta viktiga frågor som rör just dem. Samtidigt är medborgarråden även en informationskälla där berörda grupper kan samråda med företrädare från kommunen. Medborgarråden har dock ingen formell beslutsmyndighet utan fungerar som konsultativa forum (Borås Stad 2025a). I Borås Stad finns bland annat det interreligiösa rådet, det centrala pensionärsrådet och det centrala funktionshinderrådet som är knutna till kommunstyrelsen (Borås Stad 2025a). Medborgarråden som arrangeras i Borås Stad är exempel på att involvera medborgare i den politiska processen i form av deltagande och dialog. Sammantaget kan medborgardialoger och medborgarråd förstås som deliberativa och deltagardemokratiska inslag inom den kommunala demokratin. Syftet är att bredda och fördjupa det demokratiska deltagandet samt stärka den representativa demokratin genom ökad dialog och delaktighet.

1.2 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Även om medborgarna uppmanas av kommunen att delta i olika demokratiska sammanhang, där de har möjlighet att medverka i politiska dialoger och lämna in förslag, är det ändå inte självklart att detta faktiskt påverkar den politiska processen. Riskerna finns att det uppstår en diskrepans mellan demokratisk delaktighet och faktisk påverkan. Medborgarnas deltagande riskerar då att snarare bli en symbolisk process där de inte har något reellt inflytande. Om medborgarna upplever ett lågt inflytande eller att de inte blir lyssnade på riskerar i stället den demokratiska legitimiteten och tilliten att skadas. Dessutom är forskningsläget på området inte entydigt och det finns flera kritiska röster som ifrågasätter huruvida demokratiidealerna fungerar i praktiken i projekt som syftar till att involvera fler medborgare i den politiska processen (Curato, Dryzek, Ercan, Hendriks & Niemeyer 2017, s. 30–31). Den utbredda användningen av deliberativa processer och det spridda forskningsläget gör att det blir intressant att undersöka hur det ser ut i en svensk lokal kontext. Ytterligare kunskap på området är betydelsefullt för både utvecklingen av den svenska demokratin i stort, som ständigt behöver anpassas efter omvärldens förändringar, och för den lokala kontexten kommunerna verkar i. Studiens syfte är att undersöka medborgares deltagande och upplevelser av inflytande i lokala demokratiska processer med utgångspunkt i Borås Stads medborgarråd. Studiens syfte förtydligas genom följande frågeställningar:

- Hur deltar medborgarna i den politiska processen i Borås Stad genom medborgarråden?
- Hur upplever medborgarna sitt deltagande och inflytande i den politiska processen genom medborgarråden?

2 TIDIGARE FORSKNING

Avsnittet börjar med en redogörelse kring demokratiidealen deliberativ demokrati och deltagardemokrati för att sedan problematisera idealen genom att presentera den kritik som finns på området. Därefter diskuteras begreppsparet intern och extern exkludering för att slutligen avsluta avsnittet med en empirisk överblick.

2.1 Demokratiformer

Deliberativ demokrati är en form av demokratiskt beslutsfattande som betonar kommunikation och diskussion bland medborgarna. Idealbilden är att medborgarna aktivt medverkar i den politiska processen i form av dialoger och olika typer av överläggningar (Ryfe 2005, s. 50–51). En tidig förgrundsgestalt inom det deliberativa demokratifältet är Habermas (1996, s. 296–297) som betonar att det är proceduren som föregår ett beslut som skapar rättvisa och legitimitet. Habermas utvecklar sitt resonemang med att säga att den deliberativa proceduren ska vara öppen och inkluderande för medborgarna. På så sätt tas beslut där alla har fått möjlighet att delta i samtalet. Karlsson (2003, s. 214–216) fördjupar beskrivningen av idealet ytterligare genom att betona vikten av det goda samtalet för att i slutändan uppnå konsensus bland deltagarna. Med andra ord är grunden i deliberativ demokrati att det öppna samtalet står i centrum och att det i sin tur leder till ett gemensamt beslut där alla har haft möjlighet att säga sin åsikt. Dessutom väger argumenten och vad som sägs tyngre än vem det är som säger det. Maktpositioner och andra sociala positioner ska inte påverka det slutliga resultatet (Habermas 1996, s. 304–306).

Deltagardemokrati är en annan typ av demokratiskt ideal som betonar deltagandet. Amnå (2003 s. 108–110) fortsätter beskrivningen av deltagardemokrati med att betona medborgarnas roll i samhället. Politiken ska ha sin utgångspunkt i medborgarnas gemensamma intressen och agendan ska anpassas efter folkviljan. Jämfört med den representativa demokratin förflyttas makten från representanter tillhörandes olika partier, som företräder olika ideologier, till medborgarna själva (Amnå 2003, s. 108–110). Asenbaum, Bussu, Escobar och Harris (2025, s. 359–360) instämmer och ser medborgaren som en central roll i samhället. Deltagande bland medborgarna blir en naturlig del av vardagen där det är möjligt att ta egna initiativ. Rättvisa i samhället uppstår när alla har möjlighet att delta med jämlika villkor. Deltagardemokrati kan ta sig i uttryck på flera sätt i praktiken, både i form av olika typer av försök att påverka politiken och när medborgarna själva bestämmer över den politiska inriktningen. Det kan exempelvis handla om demonstrationer som är ett indirekt sätt att påverka politiken genom deltagande. Samtidigt är brukarråd och medborgarråd två olika exempel på sätt att direkt påverka politiken genom deltagande (Gilljam & Hermansson 2003, s. 19–20). Deltagardemokrati omfattar alltså många typer av situationer där den gemensamma nämnaren är att deltagandet står i fokus.

Sammanfattningsvis är deliberativ demokrati och deltagardemokrati två demokratiska ideal som både liknar varandra, i form av att de utmanar idén om den representativa demokratin, samtidigt som de skiljer sig åt sinsemellan. Det gemensamma är att det finns en idé om att det behövs något mer än politiska val för att legitimera det politiska systemet. Däremot fokuserar idealen på olika mekanismer för att legitimera systemet (Gilljam & Hermansson 2003, s. 14–15). Deliberativ demokrati fokuserar på samtalet och hur samtalet går till. Medan deltagardemokrati i stället sätter deltagandet och antalet som deltar i centrum (Gilljam & Hermansson 2003, s. 14–15). Det är möjligt att tänka att båda idealen kan existera och användas på sidan av den representativa demokratin för att öka legitimiteten för det politiska systemet ytterligare. Medborgarråden i Borås Stad kan ses som en blandning av båda idealen.

Medborgarnas deltagande och engagemang är betydande, samtidigt som det är samtalen och diskussionerna som står i fokus när råden äger rum. Därmed blir det relevant att denna studie fortsatt behandlar båda demokratiidealerna.

2.2 Kritik mot deliberativ demokrati

I kontrast till den optimistiska synen på deliberativ demokrati i tidigare forskning har Sanders (1997, s. 348) riktat en skarp kritik mot idealet. Hon menar att den deliberativa demokratis principer om rättvisa och jämlikhet betonas medan bakomliggande problem med idealet förbises. Dessutom finns det andra kritiska röster som menar att idealet är ett utopiskt önsketänkande där medborgarna inte har ett reellt inflytande (Curato et al. 2017, s. 29). Sanders (1997, s. 348) berättar att det deliberativa idealet, trots sina demokratiska intentioner, rymmer antidemokratiska undertoner. Med detta menar Sanders att idealet framhäver universell kommunikation, återhållsamhet och rationalitet som normer för goda medborgarsamtal. Samtalsnormerna gynnar de som redan behärskar denna stil. En del grupper har mer tillgång till de kommunikativa normer som anses vara respektabla och rationella, vilket innebär att de uppfattas som mer legitima medborgare än andra grupper (Sanders 1997, s. 348–349). Vidare förutsätter deliberativa processer mer än jämlikhet i resurser. Det handlar också om jämlikhet i kunskapsmässig auktoritet, det vill säga förmågan att göra sina argument betraktade som giltiga (Sanders 1997, s. 350). Vissa grupper har lättare att formulera sig på ett sätt som accepteras och tas på allvar och uppfattas därmed som trovärdiga och rationella. Medan andra resurssvaga grupper, exempelvis utrikes födda, ofta har svårare att följa de kommunikativa normerna (Sanders 1997, s. 349). Ytterligare kritik riktas mot Habermas för hans idealiserade syn på att det bästa argumentet ska fälla avgörandet. I många fall handlar det snarare om känslomässiga ståndpunkter som inte kan förändras av öppna samtal och argumentation (Alvesson 2014, s. 142).

Slutligen menar Sanders (1997, s. 370–371) att den deliberativa demokratin ignorerar hur hierarki och status påverkar utformningen och strukturen av tal och lyssnande. Makt påverkar vilka som får tala, vilka som blir hörda och vilka argument som anses vara trovärdiga. Sanders (1997, s. 360) varnar också för att strävan efter en gemensam röst kan bidra till exkludering. Kravet på konsensus kan dämpa olikheter och osynliggöra avvikande perspektiv, vilket gör att deliberation undervärderar konflikt och mångfald som är nödvändiga inslag i demokratin. Likt Sanders menar Jezierska (2019) att Habermas idéer om deliberativ demokrati står i konflikt med varandra. Hon menar att kopplingen mellan deliberation och konsensus väcker en motsättning i teorin. Deliberation innebär mångfald, öppenhet och oenighet medan konsensus står för avslutning och samstämmighet (Jezierska 2019, s. 1–2). När enighet ses som ett ideal riskerar konflikt, oenighet och olikhet att tystas, vilket motverkar demokratis pluralistiska karaktär (Jezierska 2019, s. 5–6). En alternativ modell är därför deliberation utan konsensus där målet är ömsesidig förståelse snarare än att enighet presenteras. En sådan modell möjliggör inkluderingen av fler röster och betonar skillnader som en tillgång snarare än ett problem (Jezierska 2019, s. 16–17, 20–21).

2.3 Kritik mot deltagardemokrati

Det finns dessutom kritiska röster mot deltagardemokrati och idealets faktiska genomförbarhet. Gilljam (2003, s. 186) menar att tanken om politiskt aktiva medborgare mellan valen är svår att förverkliga i praktiken. Idealet utgår från orealistiska antaganden om medborgarnas engagemang och förmåga. En central invändning handlar om medborgarnas brist på demokratisk kompetens. Många medborgare saknar kunskaper och färdigheter som krävs för att kunna delta i politiska processer (Gilljam 2003, s. 186–188). Även tidsbrist utgör ett tydligt hinder eftersom arbete och vardagliga åtaganden begränsar möjligheter till långsiktigt politiskt engagemang. Slutligen lyfts brist på intresse fram som ett återkommande problem eftersom en stor del av befolkningen uppvisar ett begränsat intresse för politiskt engagemang (Gilljam 2003, s. 189–191).

Utöver ovan nämnda praktiska begränsningar har senare forskning riktat kritik mot deltagardemokratins intentioner. Parvin (2021, s. 265–266) menar att idén om att mer medborgardeltagande i sig gynnar demokratin är missvisande och utgår från orealistiska förväntningar om medborgerlig kompetens och jämlika förutsättningar. Enligt Parvin kräver deltagardemokratin existensen av ett deltagande samhälle, där alla medborgare har jämlika förutsättningar för tillgång till utbildning, resurser och inflytande. Ett sådant samhälle kan inte växa fram ur demokratin själv. Utan det kräver omfattande sociala och ekonomiska reformer som måste genomföras utan hänsyn till folkviljan (Parvin 2021, s. 273–274). Detta leder till vad Parvin kallar för deltagandeparadoxen, där ambitionerna att stärka medborgarnas direkta inflytande motsägelsefullt nog kräver att staten minskar deras makt för att främja jämlika deltagarvillkor. Han menar att ett starkt fokus på deltagandes omfattning kan bidra till att försvaga demokratin genom att förstärka expertstyre. En mer jämlik och realistisk väg framåt ligger i att utveckla representativa institutioner som kan säkerställa rättvisa och inkludering utan krav på ett brett och aktivt deltagande (Parvin 2021, s. 277–278).

Deltagardemokrati inrymmer många olika typer av deltagande och i litteraturen om samskapande, en annan typ av deltagardemokrati, identifieras flera kritiska perspektiv som är relevanta för att förstå utmaningarna i det deltagardemokratiska idealet. En återkommande problematisering är att samskapande i praktiken tenderar att styras i större utsträckning av ledningen än av brukarna. Detta relateras till en utveckling där forskning och styrning i offentlig sektor i allt högre grad präglas av produktivitet och effektivitet medan aspekter såsom hållbarhet, rättvisa och jämlikhet får mindre utrymme (Eriksson 2023, s. 60–61).

2.4 Intern och extern exkludering

Kritiken mot demokratiidealen visar att formella ambitioner om inkludering och jämlikt deltagande inte nödvändigtvis innebär att alla medborgare får reellt inflytande. Trots öppna processer och deltagarfokuserande ideal kvarstår ojämlikheter som påverkar vilka som faktiskt deltar, vilka som får komma till tals och vilka perspektiv som ges legitimitet i praktiken. För att tydligare beskriva dessa ojämlikheter används begreppsparet intern och extern exkludering.

Intern exkludering avser ojämlikheter som uppkommer i själva samtalet och handlar om hur deltagare formellt är inkluderade men ändå ges olika möjligheter att påverka (Young 2000, s. 56). Faktorer som social position, kommunikativa stilar och språkliga normer kan göra att vissa deltagare får större utrymme och legitimitet än andra. Detta syns särskilt tydligt i deliberativa sammanhang där rationalitet och argumentation ofta värderas högt, vilket kan missgynna deltagare som använder andra kommunikationsformer (Young 2000, s. 57). Därmed kan intern exkludering kvarstå trots att processen formellt är tillgänglig för alla. Extern exkludering rör i

stället de hinder som uppstår innan själva dialogen inleds. Här handlar det om olikheter i tillgång till politiska forum. Sociala, institutionella eller resursmässiga förutsättningar kan resultera i att endast vissa grupper ges möjligheter att delta medan andra i praktiken exkluderas från processen. Organisering av möten på platser eller vid tider som inte är tillgängliga för alla är exempel på hinder som i praktiken begränsar vissa gruppers deltagande. Dessutom kan maktstarka aktörer få större inflytande genom enklare deltagande i processen eller genom att vissa beslutsmoment äger rum i forum som är stängda för allmänheten (Young 2000, s. 54–55).

Ett vidare forskningsperspektiv belyser att intern och extern exkludering återkommer i andra typer av medborgarorienterat arbete. Inom forskning av samskapande har det exempelvis visats att resurssvaga grupper måste både bjudas in och tilldelas reellt inflytande i samtalen för att skapa ett meningsfullt deltagande (Eriksson 2021, s. 235–236). Sådana perspektiv belyser att inkluderande processer innebär krav på strukturella åtgärder för att möjliggöra tillträde samt interaktiva åtgärder som säkerställer lika påverkan. Sammantaget visar detta att utmaningar med exkludering inte enbart är teoretiska fenomen utan får konkreta konsekvenser för demokratiska processer i praktiken (Eriksson 2021, s. 235–236).

2.5 En empirisk överblick

Diskussionerna kring idealen och den tidigare forskningen på området har hittills endast förts på en teoretisk nivå där demokratiidealerna först har presenterats och därefter har kritiska åsikter förts fram. I de teoretiska resonemangen finns det både styrkor och svagheter med idealen. Utöver de tidigare teoretiska resonemangen kring begreppen är det dessutom relevant att göra ett nedslag och presentera hur den empiriska forskningen ser ut på området. Undersökningar har gjorts i en internationell kontext och i Sverige.

Fung och Wright (2003, s. 5–7) presenterar fyra olika empiriska undersökningar med en bred internationell utblick. Studierna som presenteras har genomförts i olika delar av världen och undersöker olika problemområden. Det gemensamma är att alla undersökningar har studerat deltagande och deliberation i det lokala samhället. Flera av resultaten visar att deliberativt beslutsfattande och deltagande kan öka effektiviteten och vara positivt för det demokratiska systemet om rätt förutsättningar finns. Det är bland annat viktigt att institutionerna, som bjuder in medborgarna till samtal och deltagande, har mekanismer som är till för att hantera ojämlikheter (Baiocchi 2003, s. 67–69; Isaac & Heller 2003, s. 106–108; Fung 2003, s. 138–140). Det innebär att det bör finnas processer som exempelvis hjälper resurssvaga medborgare att kunna delta på samma sätt som resursstarka medborgare. Ytterligare en slutsats är att det inte är möjligt att hitta en universell utformning. Det krävs en anpassning till den lokala kontexten för att medborgarnas deltagande ska fungera (Isaac & Heller 2003, s. 106–108). Den empiriska forskningen visar också att användande av deliberativa inslag i den demokratiska processen kan öka den demokratiska legitimiteten och känslan av rättvisa beslut (Germann, Marien & Muradova 2024, s. 694–696). Slutligen visar en internationell fallstudie från Australien att legitimiteten vid användning av deliberativa inslag vid beslutsfattandet ökar när det finns en ömsesidig respekt och förtroende mellan medborgarna och de som styr (Weymouth & Hartz-Karp 2015, s. 27–28).

Även i Sverige finns det empirisk forskning på området och i forskarantologin till demokratiutredningen år 2014 presenterar Tahvilzadeh (2015, s. 521–523) material från två svenska fallstudier. Kommunerna som har legat till grund för studierna är Göteborgs Stad och Botkyrka kommun. Båda kommunerna använde sig av många typer av olika dialoginitiativ som syftar till att engagera och involvera medborgarna i besluten (Tahvilzadeh 2015, s. 542–543).

Resultatet från fallstudierna visar på flera demokratiska problem som överensstämmer med kritiken som förekommer i den teoretiska forskningen. Bland annat visar resultatet att dialogerna oftare domineras av personer med större resurser och mer kunskap. Dialogerna fungerar dessutom ofta som envägsdialoger från tjänstepersonernas och politikernas håll (Tahvilzadeh 2015, s. 543–545). Ytterligare empiriskt material om medborgarinflytande och specifikt medborgardialoger går att finna i en av Västra Götalandsregionens delstudier om politisk organisering (Nowé Hedvall, Salomonson & Wolmesjö 2017). Resultatet från delstudien visar att medborgardialoger kan bidra till ett ökat förtroende bland medborgarna när de får vara med i diskussionerna. Dessutom ökar den ömsesidiga förståelsen mellan politiker och medborgare när avståndet till beslutsfattarna minskar (Nowé Hedvall, Salomonson & Wolmesjö 2017, s. 42–43).

Sammanfattningsvis finns det empirisk forskning på området som visar att deliberativ demokrati och deltagardemokrati kan fungera i praktiken och dessutom leda till ökad demokratisk legitimitet om rätt förutsättningar finns. Det krävs bland annat lokala anpassningar, mekanismer för att göra samtalen och deltagandet mer jämlikt, och en fungerande dialog från båda håll.

3 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

I detta avsnitt presenteras studiens teoretiska utgångspunkter som ligger till grund för hur medborgardeltagande och inflytande förstås i analysen. Huvudteorin fungerar som ett verktyg för att förstå hur medborgarråden i Borås Stad är utformade, samt hur deltagarna i dessa råd upplever sina möjligheter att påverka. Den teoretiska utgångspunkten i denna studie är Fungs (2006) demokratikub som erbjuder en strukturerad modell för att förstå deltagandets olika dimensioner. För att anpassa demokratikuben till en svensk kommunal kontext kompletteras den med Tahvilzadehs (2021) teoretiska ram om minipubliker, en vidareutveckling av Fungs modell, som belyser hur dialogprocesser faktiskt tillämpas i en svensk kommunal kontext.

3.1 Demokratikuben

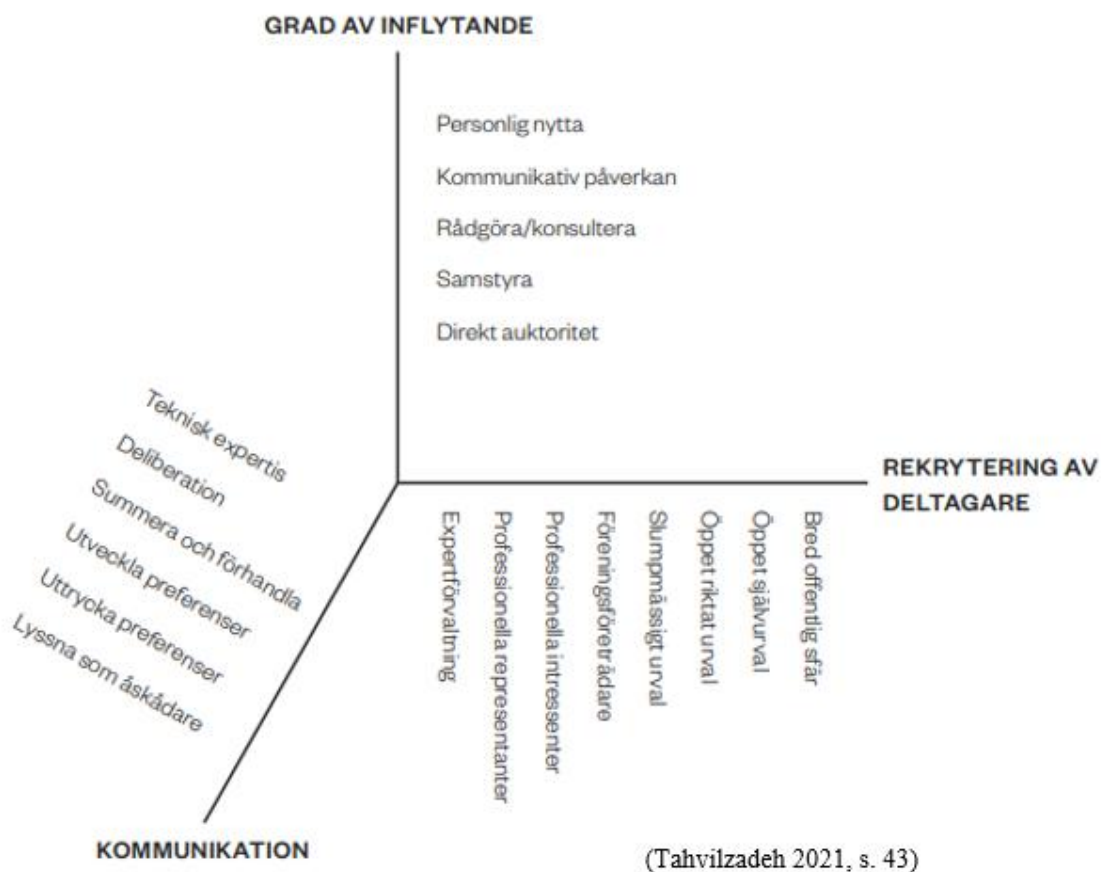
Med tiden har forskningen kring deltagardemokrati och den deliberativa demokratin utvecklats och konkreta teorier har arbetats fram. En tidig modell för medborgarinflytande är Arnsteins (1969) steg för medborgardeltagande. Stegen beskriver graden av inflytande som medborgare har i en beslutsprocess. Med utgångspunkt i stegen har den amerikanska professorn Fung (2006) utvecklat en teoretisk modell för att förstå hur olika institutionella strukturer möjliggör medborgardeltagande i dagens demokratiska system. Han baserar sitt resonemang på att dagens samhälle kännetecknas av komplex styrning där det inte längre finns en specificerad modell för medborgardeltagande. För att beskriva detta presenterar Fung (2006, s. 66–67) begreppet demokratikuben som används som ett verktyg i syfte att förstå variationen i olika former av deltagande och deras konsekvenser för effektivitet, rättvisa och legitimitet.

Fung (2006, s. 67–68) presenterar tre dimensioner av deltagande som beskriver hur olika deltagandeformer fungerar: vilka som deltar, hur kommunikationen mellan deltagare sker och hur mycket inflytande deltagarna har. Den första dimensionen berör urvalet av deltagare och handlar om vilka som får tillgång till forumet. Här skiljer Fung (2006 s. 67–68) mellan öppna forum och mer slumpmässiga eller selektiva urval. Öppenhet stärker inkludering men kan leda till snedvridning på grund av att de som väljer att delta ofta har mer utbildning eller andra typer av resurser. För att motverka detta och öka representativiteten kan slumpmässiga urval användas i deliberativa sammanhang (Fung 2006, s. 68). Den andra dimensionen handlar om hur kommunikationen sker. Deltagande kan vara passivt där aktörerna enbart lyssnar eller mer deliberativt där de aktivt diskuterar, utbyter argument och söker lösningar tillsammans (Fung 2006, s. 68–69). Slutligen beskriver den tredje dimensionen det faktiska inflytandet deltagarna har över besluten. Vissa deltagarformer är rådgivande medan andra är direkt beslutsfattande (Fung 2006, s. 69–70).

3.2 Minipubliker

För att anpassa och fördjupa Fungs (2006) demokratikub till en svensk kommunal kontext används Tahvilzadehs (2021) begrepp om medborgardialoger som minipubliker som ett kompletterande analytiskt stöd. Han bygger sitt resonemang på samma tre dimensioner som Fung, rekrytering av deltagande, hur kommunikationen sker och graden av inflytande, men erbjuder en mer detaljerad beskrivning av dem utifrån hur svenska kommuner i praktiken organiserar sina deltagandeprocesser. I figur 1 presenteras Tahvilzadehs vidareutveckling av demokratikuben. En minipublik framställs som ett organiserat forum där medborgare ges möjlighet att delta i strukturerade samtal med förvaltningsaktörer och där olika utformningsval både styr graden av inkludering och maktfördelning (Tahvilzadeh 2021, s. 42). Han beskriver tre idealtyper av minipubliker: restriktiva, mindre restriktiva och expansiva. Dessa idealtyper

belyser hur utformningen av rekryteringen av deltagare kan leda till olika grader av öppenhet och representativitet. Indelningen utgör en fördjupad förståelse av Fungs urvalsdimension och möjliggör en mer detaljerad analys av vilka grupper som ges möjlighet till deltagande (Tahvilzadeh 2021, s. 43–44). Den kommunikativa dimensionen utvecklas genom distinktionen mellan informationsöverföring, preferenser och deliberation. Denna kategorisering belyser hur kommunikationen i dialoger kan präglas av olika nivåer av fördjupning och ömsesidigt utbyte, från enkel envägskommunikation till deliberativa samtal som främjar gemensam förståelse och läroprocesser (Tahvilzadeh 2021, s. 44, 47). När det gäller inflytandets omfattning beskriver Tahvilzadeh en skala som varierar från ren konsultation till olika former av gemensam styrning. Denna skala belyser variationer i graden av faktisk makt som delegeras till deltagare samt vilka strukturerade begränsningar som kan finnas inbyggda i processens utformning (Tahvilzadeh 2021, s. 45).

Figur 1. Demokratikuben med Tahvilzadehs översättning och förklaring.

3.3 Teorins användning

Demokratikuben fungerar i dataanalysen som en strukturerad ram för att förstå och tolka hur medborgarnas deltagande utformas i de observerade medborgarråden. Med utgångspunkt i dimensionerna rekrytering av deltagare, kommunikationsform och inflytande är det möjligt att systematiskt kartlägga hur medborgarråden är organiserade och hur de fungerar i praktiken. Eftersom studiens första frågeställning behandlar hur medborgare deltar i medborgarråden blir urvalsdimensionen relevant för att förstå huruvida deltagandet är öppet, sker genom selektiva urval eller organiserade urval. Demokratikubens andra dimension är relevant för att identifiera vilka typer av interaktioner och samtal som processerna vilar på. Dimensionen hjälper till att kartlägga i vilken utsträckning medborgarråden i Borås Stad präglas av deliberativa inslag eller om kommunikationen främst domineras av informationsspridning. Den tredje dimensionen, graden av inflytande, har en direkt koppling till studiens andra frågeställning som fokuserar på medborgarnas uppfattningar om inflytande. Här möjliggör dimensionen en bedömning av om medborgarnas medverkan i praktiken innebär konsultation och rådgivning eller faktiskt medbestämmande. Utifrån demokratikuben och dess dimensioner har ett analysverktyg utformats, se tabell 1. Analysverktyget används som grund i resultatavsnittet för att tolka och analysera anteckningarna från observationerna och respondenternas svar i intervjuerna. Verktöget har tre huvudteman: rekrytering av deltagare, kommunikationsform och inflytande.

4 METOD

I följande avsnitt redogörs för studiens metod, urval och genomförande. Därefter följer ett resonemang kring studiens trovärdighet utifrån några centrala kvalitetskriterier samt etiska överväganden.

4.1 Metodologiska utgångspunkter

För att undersöka hur medborgarna deltar i den demokratiska processen i Borås Stads medborgarråd och hur medborgarna upplever sitt inflytande och deltagande i processen genomförs en kvalitativ fallstudie med observationer och intervjuer. Valet att använda två olika undersökningsmetoder blir en typ av triangulering som skapar en djupare förståelse med empiri från flera olika synvinklar. Samtidigt är triangulering ett bra tillvägagångssätt vid observationer för att kontrollera att observatörerna har uppfattat händelserna på rätt sätt (Bryman, Nilsson, Clark, Foster & Sloan, 2025, s. 444). Fortsättningsvis är kvalitativ metod fördelaktig att använda när det är tolkningar och subjektiva upplevelser som ska studeras (Bryman et al. 2025, s. 426–427). I den här studien är det bland annat medborgarnas upplevelser kring deltagande och inflytande som är i centrum. Medborgarnas personliga tankar och uppfattningar blir intressanta eftersom det påverkar hur de ser på den politiska processen i Borås Stad. Om medborgarna upplever ett lågt deltagande och inflytande riskerar den demokratiska legitimiteten och tilliten att skadas. Slutligen möjliggör valet av fallstudiedesign att studera ett specifikt fall mer ingående för att skapa en större och mer djupgående förståelse för analysobjektet (Bryman et al. 2025, s. 89–91). I den här undersökningen är det Borås Stads medborgarråd som studeras och utgör därmed studiens analysobjekt. Med andra ord tillåter valet av fallstudie som forskningsdesign att skapa en större förståelse av medborgarrådets roll i den politiska processen i Borås Stad.

Fortsättningsvis används teorin om demokratikuben för att få en djupare förståelse om hur medborgarnas upplevelser och deltagande ser ut. Teorin används för att skapa en inledande förståelse och som en grund i utformningen av observations- och intervjuguiden. Avsikten är dock inte att testa om teorin stämmer utan i stället använda den som ett tolkningsverktyg för att förstå den specifika kontext som studeras. Kubens tre dimensioner fungerar således som en utgångspunkt, medan ytterligare eventuella teman som identifieras i empiriinsamlingen också kan lyftas fram och analyseras.

4.2 Urval

Urvalet har skett i enlighet med principen om målstyrda urval. Ett målstyrt urval fokuserar på att välja fall och deltagare som ger bäst information om det som ska undersökas (Bryman et al. 2025, s. 460–462). Vad som har observerats och vilka som har intervjuats har alltså bestämts utifrån vad som är mest relevant för att undersökningens syfte ska uppfyllas. Syftet med uppsatsen är att undersöka hur medborgare deltar i den politiska processen i Borås Stads medborgarråd samt hur de upplever sin medverkan i processen. Därmed är det relevant att observera kommunens alla tre centrala medborgarråd och intervjua medborgarrepresentanter från respektive råd. Medborgarråden som har observerats är det interreligiösa rådet, det centrala pensionärrådet och det centrala funktionshinderrådet. Utöver de centrala medborgarråden i Borås Stad finns det även ett lokalt pensionärråd och ett lokalt funktionshinderråd (Borås Stad 2025b; Borås Stad 2025c). De lokala medborgarråden har inte haft några inplanerade möten under undersökningsperioden och har därför inte kunnat observerats. I respektive medborgarråd sitter medborgarrepresentanter som företräder olika organisationer. Antalet medborgare i de

olika råden har varierat mellan 7 och 14 personer. Intervjuer har genomförts med tre representanter från det interreligiösa rådet, två representanter från det centrala pensionärsrådet och två representanter från det centrala funktionshinderrådet. Vilka medborgarrepresentanter som har intervjuats har bestämts i samråd med administratörerna till medborgarråden. Administratörerna har god inblick i råden och vet vilka personer som är lämpliga att intervjua för att kunna besvara studiens syfte och frågeställningar.

En central skillnad mellan medborgarråden är att det interreligiösa rådet delvis har ett annat syfte än det centrala pensionärsrådet och det centrala funktionshinderrådet. Det interreligiösa rådet är ett forum som är mer fränkopplat från politiken och syftar till att möjliggöra dialog och samverkan mellan de religiösa samfundet samt med kommunen (Borås Stad 2025d). Medan de andra två råden är mer kopplade till politiken i Borås Stad i form av att de bland annat är remissorgan och rådgivande organ. Däremot finns även dialog- och samrådsinslag även i dessa medborgarråd (Borås Stad 2024).

4.3 Empiriinsamling

Empirin som ligger till grund för studien kommer från observationer av medborgarråden och kompletterande intervjuer med deltagare från medborgarråden.

4.3.1 Observationer

För att kunna besvara den första frågeställningen som undersöker hur medborgarna deltar i den politiska processen genom medborgarråden i Borås Stad lämpar sig observation som metod. Observation som undersökningsmetod är passande när agerande i specifika situationer och olika typer av beteenden i ett visst sammanhang ska undersökas (Svärd 2020, s. 108). Studien undersöker hur deltagandet bland medborgarna ser ut i medborgarråden. Genom att vara med som observatör under medborgarråden blir det möjligt att samla in kunskap precis när deltagandet sker.

Empirin som samlas in vid observation är från tre medborgarråd. Medborgarråden som ingår i studien är det interreligiösa rådet, det centrala pensionärsrådet och det centrala funktionshinderrådet. Medborgarråden består av medborgarrepresentanter från olika relevanta organisationer som diskuterar frågor som berör deras sakområden (Borås Stad 2024). Eftersom studien undersöker deltagandet i den politiska processen i Borås Stad är det möjligt att studera olika medborgarråd i stället för att studera samma medborgarråd under en längre tid. Vilka typer av sakfrågor som diskuteras är därmed mindre relevant i det här sammanhanget när det är händelser och attityder kring deltagandet som är studiens centrala fokus.

Observationer kan se ut på flera olika sätt där observatörerna bland annat antingen agerar öppet eller dolt respektive aktivt eller passivt (Svärd 2020, s. 111–112). I den här undersökningen är vi som observatörer öppna med vårt syfte samtidigt som vi inte är delaktiga. Svärd (2020, s. 114–115) beskriver att den här typen av observation är fördelaktig när det exempelvis kommer till etiska aspekter. Deltagarna i medborgarråden är medvetna om varför observatörerna är där. Dessutom sker det en dialog med ansvariga tjänstepersoner inför varje medborgarråd där information ges och upplägg diskuteras. Bryman et al. (2025, s. 334–335) beskriver emellertid att effekten av att vara studerad kan ändra beteenden och därmed påverka resultatet. Bryman et al. nämner flera typer av reaktiva effekter som kan uppstå när deltagarna är medvetna om att de blir studerade. Försökskanineffekten är en effekt som kan uppstå och den innebär att deltagarna väljer att agera på ett annorlunda sätt än det normala för att exempelvis framstå bättre inför

observatörerna. Svärd (2020, s. 115) berättar också om problematiken med observatörseffekter, men framhåller att en passiv observatör påverkar deltagarna i mindre utsträckning än vad en aktiv observatör gör.

Vidare kan det begränsade antalet observationer ses som problematiskt vid en observationsstudie. Bryman et al. (2025, s. 477) berättar att forskning med observation som metod behöver pågå under en längre period för att det ska vara möjligt att fördjupa sig i gruppen som ska undersökas. I en studie med begränsad tid kan därför valet av observation som metodval ses som olämpligt. Däremot framhåller Bryman et al. (2025, s. 478) att det är möjligt att genomföra en mindre form av observationsstudie när inriktningen är att en specifik aspekt ska undersökas. I den här studien är medborgarnas deltagande den aspekt som ska undersökas. Utifrån tre observationer kan tendenser och attityder kring deltagande i den politiska processen fångas upp. Dessutom kompletteras observationerna med intervjuer som möjliggör en fördjupning.

4.3.2 Intervjuer

För att kunna besvara den andra frågeställningen som undersöker hur medborgarna upplever sitt inflytande och deltagande i den politiska processen genom medborgarråden passar intervjuer bra som metod. Carlsson och Carlsson (2020, s. 94–95) förklarar att intervjuer passar bra att använda när det är upplevelser och uppfattningar som ska undersökas. I den här studien är det framför allt medborgarnas tankar kring inflytande och deltagande i den politiska processen som undersöks och med hjälp av intervjuer som metod är det möjligt att fördjupa sig i detta. Empirin samlas in genom att intervjua medborgare från medborgarråden. Antalet intervjuer som genomförs beror på hur många som krävs innan teoretisk mättnad uppnås. Det vill säga när det uppstår ett mönster i svaren och ingen ny relevant empiri framkommer (Bryman et al. 2025, s. 465). Fokus i intervjuerna är att samla in empiri och kunskap om medborgarnas upplevelser om deltagande och inflytande i den politiska processen. Om medborgarna upplever brist på deltagande och inflytande finns det en risk att processen ses som symbolisk och legitimiteten riskerar att minska.

Kvalitativa intervjuer kan genomföras på flera sätt med bland annat varierande nivå av struktureringsgrad. En vanlig uppdelning är semistrukturerade och ostrukturerade intervjuer (Bryman et al. 2025, s. 519–520). I den här undersökningen genomförs intervjuerna på ett semistrukturerat sätt med en intervjuguide som utgångspunkt. Fördelen med att använda semistrukturerade intervjuer är att respondenten får möjlighet att ge uttömmande svar kring sina upplevelser samtidigt som en viss struktur bidrar till att den röda tråden kopplat till studiens syfte efterföljs. Dessutom kan en viss struktur förenkla jämförelser mellan intervjupersonernas svar i en efterföljande analys (Bryman et al. 2025, s. 519–520). På samma sätt som att en observatör kan påverka resultatet vid en observation riskerar resultatet att påverkas vid en intervju. Bryman et al. (2025, s. 265–267) nämner att både egenskaperna hos intervjuaren och social anpassning från respondenten riskerar att påverka resultatet. Exempelvis kan kön och etnisk bakgrund hos intervjuaren ha en viss effekt på dynamiken och hur intervjun fortlöper. Fortsättningsvis påpekar Alvesson (2003) fler problematiska aspekter med att använda intervju som datainsamlingsmetod. En intervjusituation är en komplex social situation där respondenten riskerar att påverkas och anpassa sina svar av flera olika skäl. Ett par exempel är att respondenten anpassar sina svar utefter vad som anses vara rätt att svara, och att det sociala samspelet mellan intervjuare och respondent inte fungerar fullt ut (Alvesson 2003, s. 15–17).

Däremot menar Alvesson (2003, s. 28–30) att intervju som undersökningsmetod inte bör undvikas. Han betonar snarare vikten av att vara mer kritisk och medveten om problemen som kan uppstå vid en intervju och på så sätt förebygga dem.

4.4 Undersökningens genomförande

I följande avsnitt beskrivs tillvägagångssättet för observationerna och intervjuerna som har genomförts.

4.4.1 Genomförande av observationer

Observationerna har genomförts under två dagar och utgångspunkten har varit observationsguiden, se bilaga 1. Under den första dagen observerades det interreligiösa rådet och under den andra dagen observerades det centrala funktionshinderrådet och det centrala pensionärsrådet. Medborgarråden har pågått i cirka två timmar vardera. Vid alla tre observationer har det funnits två observatörer där båda antecknar och fyller i varsin observationsguide. Direkt efter att medborgarråden har avslutats har observatörerna samtalat och diskuterat kring sina intryck för att gemensamt bilda sig en uppfattning. Under observationerna har observatörerna suttit vid bordet som deltagarna sitter vid. Det har möjliggjort att höra vad alla säger samtidigt som det underlättar att samla in andra intryck.

4.4.2 Genomförande av intervjuer

Intervjuerna har genomförts under drygt en vecka och utgångspunkten har varit en semistrukturerad intervjuguide, se bilaga 2. Totalt har sju personer intervjuats: två medborgarrepresentanter från det centrala pensionärsrådet, två från det centrala funktionshinderrådet och tre från det interreligiösa rådet. Intervjuerna var ungefär 20 minuter långa och har genomförts på olika platser beroende på deltagarnas tillgänglighet och önskemål. Fem intervjuer har genomförts digitalt via plattformarna Teams eller Zoom och två intervjuer har genomförts vid ett möte i verkligheten med respondenten. Samtliga intervjuer har spelats in med respondenternas samtycke. Inspelningarna skapar förutsättningar för en noggrann analys av materialet i efterhand. Alla intervjuerna har genomförts av två studenter som vid varje tillfälle har haft samma bestämda rollfördelning. Båda har agerat intervjuare med sina förbestämda teman där de ställer frågor. Den bestämda rollfördelningen möjliggör förutsägbarhet och konsekvens i intervjuprocessen.

4.5 Dataanalys

Båda observatörernas anteckningar från observationerna har förts över till ett gemensamt dokument för att skapa en överblick över det empiriska materialet. Vidare har inspelningarna från intervjuerna transkriberats med hjälp av verktyget Klang AI för att sedan granskas manuellt, för att säkerställa att transkriberingen har blivit korrekt utförd, och eventuella fel har rättats till. Därefter har alla utskrivna intervjuer samlats i ett dokument för att i ett senare skede kunna analyseras.

En tematisk ramanalys är en analysmetod där en matris med teman används som struktur. Vilka teman som identifieras och används kan bestämmas på flera olika sätt. Ett exempel på ett tillvägagångssätt är att använda teorirelaterade teman där redan befintliga samhällsvetenskapliga begrepp används som grund (Bryman et al. 2025, s. 658–660). I den här studien har en form av tematisk ramanalys genomförts utifrån analysverktyget, se tabell 1.

Utgångspunkten i dataanalysen har varit teorin om demokratikuben. Teorin fungerar som en strukturerad ram för att förstå och tolka hur medborgarnas deltagande utformas i de observerade medborgarråden. Samt medborgarnas upplevelser kring sitt deltagande och inflytande i den politiska processen från intervjuerna. Med andra ord är rekrytering av deltagare, kommunikationsform och inflytande tre huvudteman i dataanalysen. Observationsanteckningarna och transkriberingarna har lästs igenom flera gånger och därefter kodats av båda studenterna. I ett senare skede har en gemensam sammanställning av kodningen genomförts.

Tabell 1. Analysverktyg.

Respondent	Rekrytering av deltagare	Kommunikationsform	Inflytande
Observation 1			
Observation 2			
Observation 3			
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			

4.6 Kvalitetskriterier

Inom det samhällsvetenskapliga forskningsfältet finns det flera kvalitetskriterier att förhålla sig till när en studie genomförs. Begreppen validitet och reliabilitet har sina rötter i kvantitativ forskning men justeras i kvalitativa studier till studiens tolkande karaktär. Här handlar validitet om i vilken grad studien fångar det fenomen som avses att studeras. Reliabilitet avser i sin tur vilken grad metoderna är tillräckligt preciserade för att möjliggöra replikering (Justesen & Mik-Meyer 2011, s. 33–34). Replikering är svår att uppnå i en kvalitativ studie eftersom den sociala kontexten varierar mellan olika fall.

Validiteten i studien ökar genom att datainsamlingen innefattar både observationer och intervjuer och därmed har utformats för att fånga både medborgarnas faktiska deltagande i medborgarråden och sina egna upplevelser av deltagande och inflytande. Observationerna följer en fast mall vid alla tre medborgarråd vilket fångar det praktiska deltagandet på ett konsekvent sätt. Intervjuerna genomförs med en gemensam intervjuguide och spelas in, detta stärker tillförlitligheten i hur deltagarnas utsagor återges. Kombinationen av flera datakällor bidrar till en triangulering som minskar risken för ensidiga tolkningar (Justesen & Mik-Meyer 2011, s. 38). Studiens teoretiska utgångspunkt i Fungs (2006) demokratikub och Tahvilzadehs (2021) minipubliker främjar även en starkare begreppsvaliditet. Genom att relatera empirin till etablerade dimensioner som rekrytering av deltagare, kommunikation och inflytande möjliggörs en teoretisk förankrad tolkning av data. Detta följer linjen i analytisk generalisering där resultatets relevans utvärderas utifrån hur de förklaras genom teoretiska begrepp (Justesen & Mik-Meyer 2011, s. 37–38). Risken för intressekonflikter och en mer neutral undersökning av hur deltagandet i medborgarråden fungerar möjliggörs av att studenterna som genomför denna studie är oberoende av Borås Stad. Samtidigt är det viktigt att vara medveten om att även oberoende forskare påverkas av den sociala kontext som studeras. Detta gör reflexivitet centralt i sammanhanget. Bryman et al. (2025, s. 448) betonar att forskaren måste reflektera över hur egna erfarenheter och tolkningar kan påverka analysen och att denna medvetenhet är central för tillförlitlighet i kvalitativ forskning.

Validitet och reliabilitet har som tidigare nämnt sina rötter i kvantitativ forskning och kan därmed vara svåra att fullt ut anpassa till kvalitativa studier. Därför används även kvalitetsbegreppen trovärdighet och överförbarhet som är mer anpassade för kvalitativ forskning. Trovärdighet handlar om i vilken utsträckning studien ger en förtroendeskapande och en nyanserad bild av den sociala verklighet som studeras. Enligt Bryman et al. (2025, s. 446) innefattar kvalitativ forskning ofta en fördjupad studie av en mindre grupp där forskaren avser att framställa detaljerade beskrivningar av fältet. Genom att noggrant beskriva hur datainsamlingen har gått till samt hur intervjuer och observationer tolkats, ges läsaren möjlighet att följa forskningsprocessens genomförande och bedöma slutsatsernas tillförlitlighet. Överförbarhet avser i vilken utsträckning resultatet kan användas i andra sammanhang. Bryman et al. (2025, s. 446) betonar att kvalitativ forskning inte syftar till statistisk generaliserbarhet eftersom dess fokus ligger på kontextbundna och fördjupade beskrivningar. I den här studien redogörs rådets struktur, deltagarnas positioner och de kontextuella förutsättningar som karakteriserar medborgarrådets arbete i Borås Stad. Därmed skapas förutsättningar för att andra forskare ska kunna bedöma huruvida resultatet är tillämpligt i andra lokala sammanhang.

4.7 Etiska överväganden

Etiska aspekter är viktiga att reflektera kring vid genomförande av alla sorters undersökningar och i synnerhet när andra människor berörs. Bryman et al. (2025, s. 155) betonar fyra områden som är extra viktiga att tänka på vid utformandet och genomförandet av en undersökning. Kortfattat handlar det om att medverkande personer inte ska fara illa, att det finns ett samtycke från deltagarna, att intrånget i deras privatliv minimeras och att det finns en tydlighet med vad undersökningen handlar om (Bryman et al. 2025, s. 155–170). De etiska övervägandena som har gjorts i den här studien utgår från dessa fyra områden. Bland annat är observationerna öppna och de personer som deltar i medborgarråden har informerats om undersökningens genomförande. Samtliga intervjupersoner har dessutom fått ta del av studiens syfte och lämnat sitt samtycke, se bilaga 2. För att minimera intrång i deltagarnas privatliv anonymiseras alla uppgifter så långt det är möjligt. I resultatdelen kopplas exempelvis respondenternas svar endast ihop med tillhörande medborgarråd i stället för enskild intervjuperson. Utöver de fyra centrala etiska områden som Bryman et al. nämner finns även Vetenskapsrådets (2024, s. 11) grundprinciper för god forskningssed att förhålla sig till. Grundprinciperna sammanfattas med hjälp av fyra övergripande begrepp: tillförlitlighet, ärlighet, respekt och ansvar. Respekt och ansvar hänger ihop med det tidigare nämnda om information, samtycke och att minimera påverkan på deltagarna. Medan tillförlitlighet och ärlighet handlar om undersökningens kvalitet och transparens. Det är därmed viktigt att alla metodval och genomförandet presenteras och motiveras på ett transparent sätt. Dessutom är det relevant att även lyfta fram och diskutera svagheter med undersökningen.

Utöver de etiska övervägandena som har gjorts i den här studien finns även andra etiska aspekter som kan problematiseras. En central fråga handlar om hur deltagarnas agerande kan påverkas av observatörernas närvaro vid observationstillfällena. Även om författarna har haft en passiv roll kan kännedomen om att bli observerad resultera i att deltagarna anpassar sitt agerande, exempelvis genom ett mer aktivt deltagande, formulera sig försiktigare eller vara noggrannare med att följa mötesstrukturer. Detta innebär i praktiken att författarnas närvaro kan påverka den situation som studeras. Vidare kan integritet och anonymitet utgöra en utmaning i studien med tanke på att antalet deltagare i Borås Stads medborgarråd är begränsat och kontexten är tydligt definierad. Även om identifierande uppgifter anonymiseras kan specifika beskrivningar av situationer, uttalanden eller roller medföra att insatta personer kan identifiera deltagarna. I denna studie har detta beaktats med försiktighet i val av beskrivningar och citat men utgör ändå en risk som behöver lyftas fram.

5 RESULTAT

I det här avsnittet presenteras undersökningens resultat utifrån den datainsamling som har genomförts. Sammanställningen av empirin har gjorts med hjälp av ett analysverktyg, se tabell 1, som grundar sig på tre dimensioner från demokratikuben (Fung 2006; Tahvilzadeh 2021) som i sin tur fungerar som huvudteman. Först presenteras resultatet från observationerna och sedan presenteras resultatet från intervjuerna. Observationerna av medborgarråden ger en övergripande bild av hur råden är utformade och hur medborgarna deltar i den politiska processen genom dem. Intervjuerna kompletterar detta genom att ge ett annat och mer fördjupat perspektiv på deltagandet samt en bild av det upplevda inflytandet hos medborgarna.

5.1 Observationer

Medborgarråden skiljer sig delvis åt när det gäller mötesplats, vilka aktörer som medverkar och hur deltagandet ser ut. Det centrala pensionärsrådet och det centrala funktionshinderrådet ägde rum i stadshusets lokaler medan det interreligiösa rådet hölls i en lokal som tillhör ett av de religiösa samfundet. Lokalen som användes i stadshuset var kommunstyrelsens stora sessionssal och lokalen som tillhör det religiösa samfundet var en församlingslokal. Vid alla tre medborgarråd fanns det medborgarrepresentanter som företrädde olika organisationer och tjänstepersoner som administrerade sammanträdena. Dessutom medverkade politiker vid det centrala pensionärsrådet och det centrala funktionshinderrådet. Under dessa två sammanträden var det ett kommunalråd som var ordförande och styrde råden. I det interreligiösa rådet fanns ingen utnämnd ordförande utan i stället var det en tjänsteperson som styrde rådet och fördelade ordet. Urvalet av vilka medborgarrepresentanter som fanns med under medborgarråden var bestämd på förhand. I det centrala pensionärsrådet och det centrala funktionshinderrådet är det ett reglemente som bestämmer vilka medborgarrepresentanter som ska medverka. I det interreligiösa rådet skickas i stället en inbjudan ut till trossamfundet i Borås Stad inför varje möte.

Deltagandet och kommunikationsformerna under medborgarråden varierade och tog olika form under sammanträdena. Under observationen av det interreligiösa rådet upplevdes mötesmiljön som familjär och informell. Mötet ägde rum i en lokal med flera bord där medborgarrepresentanterna var placerade i grupper där de hade möjlighet till samtal med varandra redan innan mötet inleddes, vilket bidrog till en avslappnad stämning. Under inledningen av mötet fick deltagarna möjlighet att prata fritt med varandra för att sedan övergå i ett mer strukturerat samtal där varje medborgarrepresentant berättade om det aktuella inom sin organisation i något som kallades för laget runt. Under den sista halvan av det interreligiösa rådet höll en tjänsteperson från myndigheten för stöd till trossamfundet en informationsföreläsning. Med andra ord var deltagandet bland medborgarna aktivt i början av medborgarrådet när det var fritt prat med varandra, för att sedan övergå till ett mer passivt deltagande när rådet övergick till en informationsföreläsning.

Utöver denna skiftning mellan aktivt och passivt deltagande visar observationerna att kommunikationen i rådet i hög utsträckning påverkas av mötets innehåll och struktur. När samtalet fördes öppet mellan deltagarna framträder en mer ömsesidig interaktion där deltagarna visar engagemang genom ögonkontakt och bekräftande kroppsspråk. I den mer strukturerade delen av mötet, i synnerhet under informationsföreläsningen förflyttas deltagarnas roll till att i hög grad lyssna och ta emot information. Möjligheten till att ställa frågor fanns men i slutet av

föreläsningen, vilket begränsar möjlighet till fördjupade diskussioner. Deltagandet blir därmed ensidigt och mindre dialogbaserat under detta moment. Sammanfattningsvis visar observationen i det interreligiösa rådet att deltagandet kan beskrivas som situationsbundet där deltagarnas påverkan varierar beroende på om mötet är inriktat på öppen dialog eller informationsöverföring. Detta medför olika förutsättningar för kommunikation och leder till att deltagandet skiftar mellan reflekterande, samtalande och lyssnande former.

Deltagandet och kommunikationsformerna under det centrala pensionärsrådet och det centrala funktionshinderrådet liknade varandra. Observationerna av dessa råd visar en tydligt mer strukturerad och formell mötesmiljö. Mötena ägde rum i kommunstyrelsens sessionssal vilket medförde en allvarligare stämning. Lokalens utformning med bestämda sittplatser och tydlig placering av ordföranden bidrog till en hierarkisk mötesstruktur. Inför mötets start satt deltagarna och väntade på att ordföranden skulle inleda mötet. Interaktionen mellan deltagarna var i hög grad begränsad innan mötet inleddes och det fanns få tecken på informella samtal. Utformningen av råden följde samma mall där en dagordning var fastställd på förhand och det fanns en ordförande som styrde respektive råd. Båda medborgarråden hade något inslag av informationsföreläsningar där deltagarna informerades om ett specifikt ämne. Under hela råden hade medborgarrepresentanterna möjlighet att komma med frågor eller kommentarer till det som sades efter att ordförande givit dem ordet. Deltagandet var alltså under stora delar av råden passivt med några inslag av aktivt deltagande.

I dessa råd präglades deltagandet av en strukturerad turordning där medborgarrepresentanterna i stor utsträckning inväntade ordet från ordföranden. Kommunikationen framträdde som formell och strukturerad vilket ledde till att diskussionerna höll sig till dagordningen och förutbestämda ämnen. Observationerna visar att medborgarnas deltagande främst bestod av frågor och kritiska synpunkter kopplat till de presenterade ämnena. Deltagandet var därmed i större utsträckning reaktivt och mindre initiativtagande och styrdes i högre grad av information som förmedlades av tjänstepersoner och inbjudna gäster. Samtidigt bidrog den tydliga strukturen till att alla deltagare fick utrymme att komma till tals. Sammanfattningsvis kan deltagandet i det centrala pensionärsrådet och det centrala funktionshinderrådet beskrivas som kontrollerad och jämnfördelat men med begränsat utrymme för ömsesidigt utbyte och fördjupad dialog mellan medborgarna.

Utifrån observationerna är det inte möjligt att redogöra något resultat om hur deltagarna upplever sitt inflytande. Däremot går det att presentera observatörernas iakttagelser kring deltagarnas inflytande. Inför råden har deltagarna en viss möjlighet att styra dagordningen genom att föreslå ämnen som ska tas upp och diskuteras. Dessutom anpassas råden efter deltagarnas diskussioner och mer tid läggs på det som medborgarna tycker är betydelsefullt. I tabell 2 finns en sammanställning av resultatet från observationerna av medborgarråden.

Tabell 2. Sammanfattning av resultatet från observationer.

	Interreligiösa rådet	Centrala pensionärrådet	Centrala funktionshinderrådet
Mötesplats	Trossamfunds lokal.	Stadshuset.	Stadshuset.
Aktörer	Medborgarrepresentanter och tjänstepersoner.	Medborgarrepresentanter, tjänstepersoner och politiker.	Medborgarrepresentanter, tjänstepersoner och politiker.
Deltagande och kommunikationsform	Tjänsteperson styrde rådet och fördelade ordet. Samtal med varandra. Information från medborgarrepresentanterna om sina organisationer. Information och föreläsning från myndigheten för stöd till trossamfund.	Politiker styrde rådet och fördelade ordet. Fastställd dagordning att följa. Informationsföreläsningar av inbjudna gäster. Möjlighet att ställa frågor och kommentera.	Politiker styrde rådet och fördelade ordet. Fastställd dagordning att följa Informationsföreläsningar av inbjudna gäster. Möjlighet att ställa frågor och kommentera.
Inflytande	Möjligt att föreslå ämnen till medborgarrådet. Deltagarna styr till viss del diskussionen.	Möjligt att föreslå ämnen till medborgarrådet. Deltagarna styr till viss del diskussionen.	Möjligt att föreslå ämnen till medborgarrådet. Deltagarna styr till viss del diskussionen.

5.2 Intervjuer

Respondenternas svar ger en fördjupad bild av deltagandet och en beskrivning av det upplevda inflytandet hos medborgarna. Nedan presenteras resultatet från intervjuerna utifrån demokratikubens tre dimensioner (Fung 2006; Tahvilzadeh 2021).

5.2.1 Rekrytering av deltagare

Den första dimensionen handlar om vilka det är som deltar vid medborgarråden. Deltagarna är förenings-/organisationsföreträdare för olika trossamfund, pensionärsföreningar och funktionshinderföreningar. Deltagandet i medborgarråden är inte öppet för allmänheten i den meningen att vem som helst kan delta. För att medverka krävs det en inbjudan av kommunen. Flera av organisationerna som är representerade i råden har funnits med sedan medborgarrådets start. Dessutom har många av respondenterna varit engagerade inom sin förening/organisation under lång tid. Därmed har de stor erfarenhet och kunskap om frågorna som behandlas under råden. Hur länge medborgarna har varit engagerade i respektive medborgarråd skiljer sig åt. Några har gjort sitt första år som deltagare i ett medborgarråd och därmed hunnit med tre

rådstillfällena, medan andra är mer rutinerade och varit med under många år. I tabell 3 finns en sammanfattning av hur länge respondenterna har varit engagerade i sin förening/organisation respektive den tid de har varit med i ett av de tre medborgarråden.

Tabell 3. En överblick av respondenternas tid i sin förening/organisation och medborgarråd.

	Engagerad i sin organisation	Engagerad i medborgarråd
Respondent 1	<i>”Sedan ganska många år tillbaka”</i>	Cirka fem år
Respondent 2	Cirka fem år	Cirka ett år
Respondent 3	Cirka sex år	Cirka tre år
Respondent 4	Cirka 30 år	Cirka sex år
Respondent 5	Cirka 10 år	Cirka nio år
Respondent 6	Cirka 20 år	Cirka sex år
Respondent 7	Cirka 30 år	Cirka ett år

Flera respondenter berättar att råden har utvecklats med tiden som har gått sedan de startades. Både från Borås Stads håll som arrangör och från ett deltagarperspektiv. Bland annat har det centrala pensionärsrådet minskat antalet organisationer som finns representerade under medborgarrådet för att underlätta dialog och diskussion mellan de som deltar. Dessutom hålls en introduktionsutbildning för nya ledamöter inför varje ny mandatperiod. Från ett deltagarperspektiv är även erfarenhet av hur medborgarråden fungerar betydelsefullt.

En respondent från det centrala pensionärsrådet beskriver rådets utveckling genom åren:

”Tidigare i det andra reglementet och den organisationen så kunde vi vara över 20 personer. Och då blir det liksom inte, det var inte lätt så att säga att ha en bra dialog i det här. Nu är det lite lättare när man får då. Om man lär känna varandra lite mer då.”

5.2.2 Deltagande och kommunikationsform

Den andra dimensionen handlar om hur deltagandet ser ut vid medborgarråden. Resultatet från intervjuerna visar att deltagarna överlag upplever att de har goda förutsättningar för att delta i medborgarråden. Flera respondenter beskriver samtalsklimatet som respektfullt, öppet och inkluderande där deltagarnas synpunkter och erfarenheter värderas. Ansvariga tjänstepersoner och politiker upplevs i flera fall som aktivt inbjudande vilket möjliggör att deltagarna kan komma till tals. I det interreligiösa rådet finns exempelvis en programpunkt som kallas för laget runt. Det är ett exempel på hur alla deltagare bjuds in till samtalet och möjliggör att alla får komma till tals.

En deltagare från det centrala funktionshinderrådet berättar att förutsättningarna för deltagande är goda:

”O ja, det tycker jag. Jag tycker vår grupp, den sammansättningen som är där nu är väldigt, väldigt bra. Vi stöttar varandra och ger varandra utrymme och jo absolut får man komma till tals”

Deltagandet varierar dock i sin utformning beroende på deltagarnas förutsättningar och rådets organisering. I det centrala pensionärsrådet och det centrala funktionshinderrådet framträder en tendens av ett mer strukturerat deltagande där dagordningar, för-möten och för-för-möten spelar en viktig roll. Förberedande moment beskrivs som avgörande för att säkerställa deltagarnas upplevelse av trygghet i sina roller och möjlighet att kunna formulera gemensamma ståndpunkter. För-mötena skapar utrymme för att diskutera frågor i en lugnare miljö och stärker deltagarnas förberedelser inför det ordinarie mötet. Egna initiativ till så kallade för-för-möten stärker detta ytterligare. Ett för-för-möte är ett möte som hålls inför ett medborgarråd mellan deltagarna utan att Borås Stad är med som arrangör.

En pensionär redogör för vikten av förberedelser inför medborgarråden:

”Men för att förbereda våra frågor och så att säga lite grann så har vi bjudit in, vi tillsammans har något som heter för-för-möten som inte är arvoderat. [...] Då kan man ha väldigt högt i tak och sen funderar man lite grann hur ska vi gå vidare. Dels så att säga som vice ordförande tar med sig till arbetsutskottet och dels så att säga när man kommer på det ordinarie mötet. Då är man väl förberedd.”

En deltagare i det centrala funktionshinderrådet berättar om en del av förberedelserna inför ett råd:

”Ibland så kan man ju ha en fråga man vill ta upp och jobba med. Och då lämnar man in den frågan så kommer den med på dagordningen och då är det mer strukturerat och genomtänkt förhoppningsvis.”

I det interreligiösa rådet beskrivs deltagandet som mer varierat där spontana samtal kombineras med formella strukturer. Flera respondenter uppskattar att frågor och teman kan förberedas i förväg. Samtidigt som det ges utrymme för öppna diskussioner under mötena. Däremot framkommer det att för långa föreläsningar kan begränsa deltagarnas möjlighet till ett aktivt deltagande, särskilt i situationer där en stor del av mötestiden upptas av monologer, vilket leder till att samtalet blir mer lyssnande än aktivt.

En beskrivning av deltagandet i det interreligiösa rådet:

”Det har nog varit både och [strukturerat och spontant]. Man får ju tema och ibland också någon uppgift inför mötena. Så då förbereder man det ju och ser hur man kan vara med och bidra. Men sen är det ju såklart spontant också. [...] Men risken är att de tar mer än halva mötet kanske till sin föreläsning så blir det mer som en lång monolog då.”

Vidare visar resultatet att deltagandets förutsättningar varierar mellan enskilda deltagare. Vissa deltar i råden som en del av sitt yrkesuppdrag medan andra deltar ideellt på sin fritid utan ekonomisk ersättning (det centrala pensionärsrådet och det centrala funktionshinderrådet är arvoderade), vilket påverkar möjligheten till kontinuerlig närvaro samt förberedelse inför mötena. Flera respondenter pekar på tidsrelaterade hinder och att andra åtagande kan begränsa deltagandet trots att viljan att engagera sig finns. Samtidigt beskrivs förutsättningarna för deltagande i hög utsträckning som beroende av individernas initiativförmåga och eget ansvarstagande. Flera respondenter betonar att det finns möjlighet att delta, men att aktivt deltagande kräver att deltagarna själva tar ordet. Detta innebär att personliga egenskaper såsom självförtroende och erfarenhet kan påverka hur synligt deltagandet blir i praktiken.

En deltagare från det interreligiösa rådet säger:

”Man får ju själv ta till orda om man vill säga något. Det är ju på ens eget ansvar också”

Från det centrala pensionärsrådet finns det liknande tankar om det individuella ansvaret:

”Man kan inte sitta där och bara vara tyst, utan man kanske till och med kan ställa en fråga”

5.2.3 Inflytande

Den tredje dimensionen handlar om graden av inflytande. Deltagarnas beskrivningar av sina upplevelser av inflytande i medborgarråden betonar återkoppling som en central aspekt. Flera respondenter upplever att deras synpunkter beaktas och tas på allvar, och ansvariga tjänstepersoner och politiker visar lyhördhet gentemot de frågor som lyfts i råden. Att få återkoppling och uppföljning av framförda frågor lyfts fram som en central del av känslan av inflytande även när förslagen inte leder till konkreta beslut.

Återkopplingen till deltagarna i det interreligiösa rådet fungerar bra:

”Jo, men jag tycker att jag har fått jättebra gehör på alla olika förslag som jag har lagt fram.”

En medborgarrepresentant från det centrala funktionshinderrådet bekräftar en bra återkoppling:

”Jag tycker det är bra, man får alltid återkoppling. Och sen kan ju återkopplingen vara bra och den kan vara kanske inte så som man vill ha den. Men sånt är ju livet.”

Samtidigt framkommer det att deltagarna är medvetna om att medborgarråden inte har beslutsmakt. Flera respondenter beskriver inflytande som indirekt där medborgarråden fungerar som konsultativa eller rådgivande plattformar. I flera fall framhålls att beslutprocesser inom kommunen präglas av långsamhet och att förslag ofta genomgår flera nivåer innan ett beslut fattas. Detta accepteras i stor utsträckning men kan samtidigt ge en känsla av begränsat inflytande.

En respondent från det centrala funktionshinderrådet säger:

”Sen är det ju politiken som har makten och beslutandet. Men våra åsikter kan ju vara med och påverka. Och vi kan ge dem ett sätt att se saker som de kanske inte har sett.”

Liknande tankar finns också i det centrala pensionärsrådet:

*”Kommunens organisation och sättet att jobba, det är ju lite trögt. Jag vill inte säga trögt, men det tar tid så att säga.
[...] Ja, då börjar ju politikerna nu börja fundera lite grann på det här. Oj, tänkte jag. Ja, så många år det tar och det måste man vara beredd på. Man kan inte bli förbannad för att säga så här det händer ju ingenting.”*

Inflytande framstår också som kopplat till deltagarnas erfarenhet, kunskap och position. Respondenter med hög sakkompetens, lång erfarenhet av medborgarrådets arbete eller vana att formulera sig i liknande möten sticker ut som särskilt inflytelserika i diskussionerna. Genom att bidra med professionella erfarenheter och fakta kan de påverka både samtalets inriktning samt vilka frågor som prioriteras.

En deltagare i det interreligiösa rådet beskriver hur erfarenhet och kunskap har betydelse:

”Men jag har också väldigt hög kompetens inom de olika sakerna som vi pratar om. Så då blir det också automatiskt så att jag är den som kanske har mycket att säga om saker och har mycket information och mycket fakta. Så jag blir också lyssnad på, vilket är tacksamt. Så jo, jag tycker att jag har stor möjlighet att påverka den där.”

I det interreligiösa rådet beskrivs inflytande i hög grad som opinionsbildande snarare än beslutsnära. Deltagarna uppfattar rådet som en plattform för att föra samhällsfrågor och bidra med reflektioner och perspektiv snarare än att delta i beslutsfattandet. Detta accepteras som en inneboende del av rådets karaktär. En tanke som lyfts fram är behovet av tydligare information kring rådets roll och syfte i den politiska processen.

En respondents svar från det interreligiösa rådet:

”Nej, men en sak som jag tror kan vara bra att framöver jobba med det är lite som ni har varit inne på. Vad har ett sånt här råd för? Ingångar eller mandat eller syfte. Så att man skulle kunna klargöra det ännu mer tror jag för oss.”

Sammantaget visar resultatet från intervjuerna att deltagarnas upplevelse av inflytande förstärks när återkopplingen fungerar, processerna är tydliga och när deltagarna har förståelse för hur deras förslag hanteras vidare i den kommunala beslutsprocessen.

6 DISKUSSION

Det här avsnittet börjar med en diskussion om undersökningens resultat för att sedan övergå till en kritisk diskussion om val av metod. Avsnittet avslutas med en övergripande slutsats och förslag på framtida forskning inom forskningsområdet.

6.1 Deltagande och inflytande i medborgarråd

Studiens syfte har varit att undersöka medborgares deltagande och upplevelser av inflytande i lokala demokratiska processer med utgångspunkt i Borås Stads medborgarråd. Förhoppningen har varit att kunna identifiera specifika faktorer som påverkar medborgarnas upplevelser rörande deltagande och inflytande för att i förlängningen vara med och bidra till kunskapsutvecklingen kring medborgarinflytande i den lokala kontexten.

Utifrån undersökningens syfte formulerades följande två frågeställningar:

- Hur deltar medborgarna i den politiska processen i Borås Stad genom medborgarråden?
- Hur upplever medborgarna sitt deltagande och inflytande i den politiska processen genom medborgarråden?

Den första frågeställningen handlar om hur deltagandet tar form i Borås Stads medborgarråd. Resultatet visar att deltagarna i samtliga medborgarråd har formellt sett goda möjligheter att delta genom sina organisationer. Utifrån demokratikubens (Fung 2006; Tahvilzadeh 2021) perspektiv kan detta förstås som att medborgarråden är öppna i avseende vilka som får delta även om deltagandet i praktiken utgörs av organiserade representanter snarare än ett helt öppet och slumpmässigt urval när det gäller rekrytering av deltagare. Samtidigt visar resultatet att deltagandet i hög utsträckning styrs av strukturella förutsättningar såsom tid, förberedelse och organisering. Detta ligger i linje med tidigare empiriska studier som betonar vikten av att ansvariga aktörer har väl utvecklade samtalsstrukturer för att bland annat motverka eventuella ojämlikheter mellan deltagarna (Baiocchi 2003, s. 67–69; Isaac & Heller 2003, s. 106–108; Fung 2003, s. 138–140). I det centrala funktionshinderrådet och i det centrala pensionärsrådet bidrar tydliga dagordningar, för-möten, för-för-möten och samtalsrundor till ett strukturerat och förutsägbart deltagande. Den framarbetade strukturen bidrar till ett öppet samtalsklimat där deltagarna har möjlighet att få sin röst hörd.

Deltagandet i medborgarråden kan också förstås som en form av deltagardemokrati där representation, erfarenhet och kontinuitet spelar en central roll. Medborgarrådets utformning följer alltså deltagardemokratiska principer genom att placera medborgarnas deltagande i centrum (Amnå 2003, s. 108–110). Däremot visar resultatet att det individuella ansvaret spelar en stor roll för hur medborgarnas deltagande ser ut där mer erfarna deltagare har en inarbetad roll i sammanhanget. Detta kan knytas an till kritiken mot det deltagardemokratiska och det deliberativa idealet där kritiker menar att alla medborgare inte innehar samma grad av demokratiska kompetens och kunskapsmässiga auktoritet (Gilljam 2003, s. 186–188; Sanders 1997, s. 350). I praktiken innebär det att vissa medborgare har lättare att göra sin röst hörd än andra och risken finns att det uppstår ett asymmetriskt deltagande där enskilda medborgare får en större plats och påverkan på diskussionen. Detta visar återigen på vikten av att ansvariga aktörer har arbetat fram mekanismer för ett jämlikt deltagande. Det centrala pensionärsrådet

och det centrala funktionshinderrådet liknar varandra när det kommer till hur deltagandet ser ut medan det interreligiösa rådet skiljer sig delvis åt. I det interreligiösa rådet framkommer i stället ett mer varierat deltagande där strukturerade inslag kombineras med spontana diskussioner. Här blir det särskilt tydligt att kommunikationsformen har betydelse för vilka som faktiskt kommer till tals. Vilket anknyter till den deliberativa demokratin där samtal, argumentation och lyssnande är i fokus (Habermas 1996, s. 296–297, 304–306). Ytterligare en reflektion kring deltagandet i medborgarråden rör föreläsningmomenten. Inslag av för långa föreläsningmoment begränsar det aktiva deltagandet från medborgarna. Samtidigt som en lagom lång föreläsning kan vara en framgångsrik start till givande diskussioner och samtal. Vi anser alltså att det behöver göras en bedömning av hur långa föreläsningarna ska vara vid varje tillfälle.

Den andra frågeställningen rör hur medborgarna upplever sitt deltagande och inflytande i den politiska processen genom medborgarråden. Resultatet visar att inflytandet i samtliga råd i hög utsträckning upplevs som indirekt. Medborgarna får komma till tals och dela med sig av sina tankar och åsikter, men de har ingen formell beslutsakt. Med andra ord fungerar råden mest som rådgivande och konsultativa forum snarare än beslutsfattande arenor. Detta är i linje med demokratikubens tredje dimension som beskriver vilken grad av inflytande deltagarna har i en process (Fung 2006; Tahvilzadeh 2021). Utifrån ett deltagardemokratiskt perspektiv kan detta ses som en begränsning när deltagarna saknar formell makt att fatta beslut. För att förstärka den demokratiska legitimiteten ytterligare kan därmed en möjlig tanke vara att öka deltagarnas formella makt. Samtidigt finns det risker med att ge medborgarråden beslutande makt i stället för att låta dem fungera som rådgivande organ. När formell makt ges till medborgarrepresentanterna som inte är folkvalda utmanas den representativa demokratis grundprinciper, särskilt vad gäller ansvarsutkrävande och politisk legitimitet. Eftersom deltagarna i medborgarråden inte utses genom allmänna val saknas tydliga mekanismer för ansvarstagande inför väljarna. Detta kan i sin tur skapa oklarheter kring ansvarsfördelningen mellan folkvalda politiker och medborgarforum.

Däremot visar resultatet att deltagarna i hög grad accepterar rollen som rådgivande organ. Känslan av inflytande kopplas i stället till att få återkoppling, bli lyssnad på och erfarenheter som tas vidare inom den kommunala processen. Detta ligger i linje med det deliberativa demokratiidealet där inflytande inte nödvändigtvis behöver mätas i formella beslut utan i möjligheter att påverka problemformuleringar och agendan (Karlsson 2003, s. 214–217). I relation till lokal demokrati kan detta förstås som att medborgarrådets centrala bidrag inte återfinns i formell maktöverföring utan i att etablera kanaler för erfarenhetsbaserad kunskap som överförs till den kommunala beslutsprocessen. Inom offentlig förvaltning kan dessa forum fungera som ett kompletterande inslag i representativa beslutsstrukturer där medborgarråden bidrar med perspektiv och erfarenhetsbaserad kunskap. Med andra ord är det politiker som fortfarande fattar beslut men medborgarråden kan ge politiker och tjänstepersoner ett bättre underlag. Särskilt i frågor som rör medborgarnas vardagliga erfarenheter såsom service, trafik och tillgänglighet.

Vidare kan resultatet relateras till Youngs (2000, s. 54–57) diskussion om extern och intern exkludering. Resultatet visar att extern exkludering i låg utsträckning problematiseras av deltagarna i och med att de som ingår i medborgarråden har bjudits in och givits formell tillgång till deltagande. Utifrån Borås Stads perspektiv blir det en avvägning om hur många medborgarrepresentanter från organisationer/föreningar som ska bjudas in för att det ska finnas möjlighet till ett bra samtal med varken för få eller för många deltagare. Däremot framkommer flera aspekter av intern exkludering från medborgarna. Deltagandet beskrivs som i hög

utsträckning beroende av individens eget initiativ, erfarenhet och förmåga att framföra sina synpunkter i möten vilket leder till att vissa röster får större utrymme än andra trots formell jämlikhet. Detta blir särskilt tydligt i förhållande till deliberativ demokrati där kommunikativa normer och erfarenhet av mötesformer kan favorisera vissa deltagare (Sanders 1997, s. 348–349). I ett samhällsperspektiv är detta relevant eftersom Borås Stads medborgarråd framställs som inkluderande demokratiska arbetssätt. Studien visar emellertid att intern exkludering i praktiken är i viss mån beroende av sociala och kommunikativa förmågor, vilket kan medföra en reproduktion av ojämlikheter som redan finns i samhället. Vilket i sin tur kan innebära en utmaning för lokal demokrati där formell tillgång inte nödvändigtvis innebär likvärdig delaktighet. Samtidigt visar resultatet återigen att en tydlig mötesordning och strukturer såsom för- och för-för-möten fungerar som mekanismer för att motverka intern exkludering genom att skapa tryggare samtalsituationer.

Sammanfattningsvis rymmer medborgarråden både deliberativa och deltagardemokratiska inslag, men inflytandet är i praktiken begränsat till rådgivande funktioner. Utifrån demokratikuben (Fung 2006; Tahvilzadeh 2021) framgår det att medborgarråden erbjuder relativt god tillgång till deltagande, men att deltagarnas faktiska maktöverföring är begränsad. Resultatet kan därmed bidra till en fördjupad förståelse för hur medborgardeltagande fungerar i praktiken där inkludering, kommunikation och inflytande samspekar. Samtidigt som resultatet belyser utmaningar för medborgarnas deltagande i lokala demokratiska processer.

6.2 Metodologisk diskussion

Vilken typ av datainsamlingsmetod som används för att samla in empirin kan vara mer eller mindre lämplig beroende på undersökningens syfte. Det är därför viktigt att kontinuerligt under studiens gång reflektera över metodval och genomförande för att fortsätta i rätt riktning under hela arbetet (Bryman et al. 2025, s. 448–449). När datainsamlingen är avslutad bör dessutom en kritisk reflektion genomföras av den metod som har använts. En sådan kritisk reflektion kan hjälpa till att identifiera eventuella faktorer som hotar studiens giltighet och tillförlitlighet. Utifrån studiens frågeställningar och syfte har en kvalitativ metod varit ändamålsenlig. Metodvalet har möjliggjort genomförandet av en fallstudie av Borås Stads medborgarråd där röster från enskilda deltagare har inhämtats. Valet av kvalitativ metod har alltså bidragit till en djupare kunskap om medborgarråden. Vidare är valet att kombinera två datainsamlingsmetoder en av undersökningens största styrkor. En metodtriangulering möjliggör att flera olika synvinklar kan presenteras i resultatet (Bryman et al. 2025, s. 444). Observatörernas intryck och iakttagelser överensstämmer med respondenternas svar i stor utsträckning. Därmed är tillförlitligheten och trovärdigheten för resultatet högt.

Det finns emellertid faktorer utifrån studiens metodval som kan tänkas påverka resultatets giltighet och tillförlitlighet. Utöver tidigare nämnda faktorer i metodavsnittet, såsom intervjuareffekt och vetskapen om att vara observerad, är antalet observationer och den förbestämda strukturen på analysverktyget, se tabell 1, två faktorer som kan tänkas påverka resultatet. Bryman et al. (2025, s. 478) beskriver att observationsstudier ofta behöver pågå under en längre period för att det ska vara möjligt att dra en giltig och tillförlitlig slutsats utifrån det insamlade datamaterialet. I den här studien har tre olika medborgarråd observerats under specifika tillfällen. Risken finns att råden som observerades inte är representativa för hur medborgarråden ser ut över tid och att det därmed påverkar giltigheten och tillförlitligheten. Det skulle därför vara fördelaktigt att observera fler medborgarråd under en längre tid om studien skulle genomföras igen. Däremot har svaren från intervjuerna med deltagarna vid alla tre medborgarråd bekräftat observatörernas beskrivningar och att medborgarråden som har

observerats liknar typiska medborgarråd. En annan faktor som kan påverka resultatet är användningen av analysverktyget, se tabell 1. När dataanalysen utgår från demokratikubens (Fung 2006; Tahvilzadeh 2021) tre dimensioner som i sin tur fungerar som förutbestämda teman riskerar andra relevanta teman att förbises. För att minimera denna risk har transkriberingarna från intervjuerna lästs igenom flertalet gånger av båda studenterna. Resultatet från intervjuerna har kunnat sorteras in under analysverktygets tre teman och inga andra större teman har identifierats. Sammanfattningsvis finns det flera faktorer utifrån metodvalet som kan tänkas påverka giltigheten och tillförlitligheten. Dessa faktorer har dock identifierats så tidigt som möjligt för att minska risken för påverkan.

6.3 Slutsats

Den övergripande slutsatsen är att deltagandet i medborgarråden skiftar mellan aktivt och passivt deltagande och påverkas i stor utsträckning av både medborgarrådets utformning och deltagarnas individuella förutsättningar, samt att inflytande i huvudsak kommer till uttryck genom indirekta mekanismer såsom problemformulering och agendasättande. I den här studien framkommer medborgarråden som formella forum för dialog mellan medborgare, tjänstepersoner och politiker där olika perspektiv och erfarenheter förs vidare in i den lokala politiska processen. Medborgarråden erbjuder formella strukturer för deltagande i form av möten, dagordningar och strukturerade samtalsprocesser. Detta leder till ordning och förutsägbarhet i samtalen. Samtidigt är deltagandet i hög utsträckning beroende av individuella förutsättningar. Faktorer såsom individuell erfarenhet, vana vid mötesformen och kommunikativ förmåga påverkar hur synligt en enskild medborgares deltagande blir. Detta resulterar i att formellt deltagande inte automatiskt leder till likvärdiga förutsättningar för att påverka samtalens innehåll.

Medborgarna upplever att inflytande i huvudsak kommer till uttryck genom indirekta mekanismer. Värdet i deltagandet ligger i möjligheten att bli lyssnad på, bidra med sakkompetens och få återkoppling på framförda synpunkter. Medborgarråden fungerar därmed främst som forum för att utbyta perspektiv, formulera problem och påverka vilka frågor som uppmärksammas snarare än att fungera som arenor för beslutsfattande. Det sättet deltagande och inflytande kommer till uttryck visar att demokratiska processer i praktiken vilar på en kombination av formella organisatoriska strukturer och informella interaktioner. Medborgarråden skapar förutsättningar för dialog, men relationer, förtroende och återkommande deltagande är viktiga komponenter för rådets funktion. Medborgarrådets betydelse är därmed inte kopplat till formell maktutövning utan till deras funktion som forum för demokratisk dialog där erfarenhetsbaserad kunskap kan förmedlas vidare i den lokala styrningen.

Genom att fokusera på medborgarrådets konkreta arbetsformer och deltagarnas erfarenheter bidrar studien till en fördjupad förståelse av Borås Stads medborgarråd som demokratiska institutioner samt att synliggöra hur deltagande och inflytande kommer till uttryck i praktiken. Dessutom belyser studien specifika faktorer som påverkar medborgarnas upplevelser rörande deltagande och inflytande i samband med medborgarråden. En välfungerande struktur och engagerade deltagare är två framgångsfaktorer. Uppsatsens bidrag till beslutsfattare och tjänstepersoner ligger i att synliggöra vikten av tydliga strukturer, förberedande processer och aktiv mötesledning för att främja meningsfullt deltagande. Samtidigt pekar uppsatsen på vikten av att uppmärksamma hur individuella förutsättningar har betydelse för deltagandet i praktiken, vilket kan främja mer medvetna och inkluderande arbetsformer i Borås Stads medborgarråd. I praktiken innebär det att medborgarråd inte enbart bör bedömas utifrån sin utformning utan

även hur dialogen mellan deltagarna faktiskt genomförs. På så sätt kan Borås Stads medborgarråd stärkas som demokratiska arenor där erfarenhetsbaserad kunskap kan användas inom den kommunala styrningen.

6.4 Framtida forskning

För att få ökad kunskap på området som har undersökts i den här uppsatsen skulle en framtida studie kunna studera ett annat perspektiv. I den här undersökningen har medborgarnas upplevelser kring deltagande och inflytande varit utgångspunkten. Alternativa synvinklar är exempelvis tjänstepersonernas eller politikernas perspektiv. Tjänstepersonerna är en central del av det demokratiska systemet som besitter ämneskompetens och det är de som ska genomföra politikernas beslut. Det är därför intressant och relevant att undersöka hur de ser på medborgarrådets betydelse och dess användning för att involvera medborgare i den politiska processen. Vidare är politikernas perspektiv också ett område som kan bidra med ökad kunskap för att skapa en helhetsbild. Den representativa demokratin är fortsatt det demokratiideal som är grunden i det politiska systemet i Sverige. Politikerna har därmed en central roll som den aktör som ska förverkliga folkviljan. En studie som undersöker politikernas attityder kring medborgarråd kan därmed ge en fördjupad förståelse för hur dessa forum uppfattas som ett komplement till den representativa demokratin. Ytterligare ett förslag på en intressant framtida studie är att involvera fler kommuner i datainsamlingen. Undersökningen kommer bli större och mer omfattande och på så sätt blir det möjligt att dra slutsatser på en nationell nivå.

REFERENSER

- Alvesson, M. (2003). Beyond neopositivists, romantics and localists: a reflexive approach to interviews in organizational research. *Academy of Management Review*, 28(1), s. 13–33.
- Alvesson, M. (2014). *Kommunikation, makt och organisation: närläsning och multipla tolkningar*. Studentlitteratur.
- Amnå, E. (2003). Deltagardemokratin: Önskvärd, nödvändig – men möjlig? I Gilljam, M. & Hermansson, J. (red.) *Demokratins mekanismer*. Liber, s. 106–124.
- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), s. 216–224. doi:10.1080/01944366908977225
- Asenbaum, H., Bussu, S., Escobar, O. & Harris, C. (2025). Participatory democracy and participatory research. *European Political Science Review*, 17(3), s. 359–377. doi:10.1017/S1755773925000074
- Baiocchi, G. (2003). Participation, Activism, and Politics: The Porto Alegre Experiment. I Fung, A. & Wright, E. O. (red.) *Deepening democracy: institutional innovations in empowered participatory governance*. Verso, s. 45–76.
- Borås Stad (2024). *Reglemente för funktionshinder- och pensionärsråd*.
<https://www.boras.se/download/18.5b4fa15a177cda291b0e4e9f/1730294749621/Reglemente%20f%C3%B6r%20funktionshinder-%20och%20pension%C3%A4rs%C3%A5d.pdf>
- Borås Stad (2025a). *Medborgarråd*.
<https://www.boras.se/kommunochpolitik/inflytandeochdialog/medborgarrad.4.6a80e56d15869d0d313f11e8.html> [2025-11-10]
- Borås Stad (2025b). *Funktionshinderråd*.
<https://www.boras.se/kommunochpolitik/inflytandeochdialog/medborgarrad/funktionshinderrad.4.64d253ea15e47bdfc90d8538.html> [2025-12-01]
- Borås Stad (2025c). *Pensionärsråd*.
<https://www.boras.se/kommunochpolitik/inflytandeochdialog/medborgarrad/pensionarsrad.4.64d253ea15e47bdfc90d8d3d.html> [2025-12-01]
- Borås Stad (2025d). *Interreligiöst råd*.
<https://www.boras.se/kommunochpolitik/samarbetenochnatverk/interreligiosttrad.4.293b82ba1775dc0ba76cb04f.html> [2025-12-15]
- Bryman, A., Nilsson, B., Clark, T., Foster, L. & Sloan, L. (2025). *Brymans samhällsvetenskapliga metoder*. 4 uppl., Liber.
- Carlsson, J. & Carlsson, V. (2020). Intervjuer. I Abrahamson Lofström, C. & Rombach, B. (red.) *Andra hjälpen: allt du behöver veta för att skriva en uppsats*. Studentlitteratur, s. 93–105.

Curato, N., Dryzek, J. S., Ercan, S. A., Hendriks, C. M. & Niemeyer, S. (2017). Twelve Key Findings in Deliberative Democracy Research. *Daedalus (Cambridge, Mass.)*, 146(3), s. 28–38. doi:10.1162/daed_a_00444

Dir. 2014:111. Demokratisk delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet.

Eriksson, E. (2021). Coproduction and inclusion: A public administrator perspective. *International Public Management Journal*, 25(2), s. 217–240. doi:10.1080/10967494.2021.1969486

Eriksson, E. (2023). *Samskapandets villfarelser: om brukarinflytandets mörka sida*. Studentlitteratur.

Fung, A. (2003). Deliberative Democracy, Chicago Style: Grass-roots Governance in Policing and Public Education. I Fung, A. & Wright, E. O. (red.) *Deepening democracy: institutional innovations in empowered participatory governance*. Verso, s. 111–143.

Fung, A. (2006). Varieties of Participation in Complex Governance. *Public Administration Review*, 66(1), s. 66–75. doi:10.1111/j.1540-6210.2006.00667.x

Fung, A. & Wright, E. O. (2003). Thinking about Empowered Participatory Governance. I Fung, A. & Wright, E. O. (red.) *Deepening democracy: institutional innovations in empowered participatory governance*. Verso, s. 3–42.

Germann, M., Marien, S. & Muradova, L. (2024). Scaling Up? Unpacking the Effect of Deliberative Mini-Publics on Legitimacy Perceptions. *Political Studies*, 72(2), s. 677–700. doi:10.1177/00323217221137444

Gilljam, M. (2003). Demokratins ideal möter verkligheten. I Gilljam, M. & Hermansson, J. (red.) *Demokratins mekanismer*. Liber, s. 185–211.

Gilljam, M. & Hermansson, J. (2003). Demokratins ideal möter verkligheten. I Gilljam, M. & Hermansson, J. (red.) *Demokratins mekanismer*. Liber, s. 10–27.

Habermas, J. (1996). *Between facts and norms: contributions to a discourse theory of law and democracy*. MIT.

Isaac, T.M. T. & Heller, P. (2003). Democracy and Development: Decentralized Planning in Kerala. I Fung, A. & Wright, E. O. (red.) *Deepening democracy: institutional innovations in empowered participatory governance*. Verso, s. 77–110.

Jezierska, K. (2019). With Habermas against Habermas. Deliberation without Consensus. *Journal of Public Deliberation*, 15(1), Art. 13. doi:10.16997/jdd.326

Justesen, L. & Mik-Meyer, N. (2011). *Kvalitativa metoder: från vetenskapsteori till praktik*. Studentlitteratur.

Karlsson, C. (2003). Den deliberativa drömmen och politisk praktik: samtalsdemokrati eller elitdiskussion? I Gilljam, M. & Hermansson, J. (red.) *Demokratins mekanismer*. Liber, s. 214–230.

- Montin, S. & Granberg, M. (2021). *Moderna kommuner*. 5 uppl., Liber.
- Nowé Hedvall, K., Salomonson, N. & Wolmesjö, M. (2017). *Medborgardialoger: En delstudie av Västra Götalandsregionens politiska organisering*. Centrum för välfärdsstudier. <https://www.hb.se/globalassets/global/hb---externt/forskning/delrapport-10.pdf>
- Parvin, P. (2021). The Participatory Paradox: An Egalitarian Critique of Participatory Democracy. *Representation (McDougall Trust)*, 57(2), s. 263–285. doi:10.1080/00344893.2020.1823461
- Riksdagen (2023). *Vad är demokrati?* <https://www.riksdagen.se/sv/sa-fungerar-riksdagen/demokrati/vad-ar-demokrati/> [2025-11-28]
- Ryfe, D. M. (2005). Does Deliberative Democracy Work? *Annual Review of Political Science*, 8(1), s. 49–71. doi:10.1146/annurev.polisci.8.032904.154633
- Sanders, L. M. (1997). Against Deliberation. *Political Theory*, 25(3), s. 347–376. doi:10.1177/0090591797025003002
- SOU 2016:5. Låt fler forma framtiden!
- SOU 2016:85. Digitaliseringens effekter på individ och samhälle: fyra temarapporter.
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2025). *Lokal demokrati i kommuner och regioner*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/amnesovergripande-statistik/undersokningen-om-den-lokala-demokratin-i-kommuner-och-regioner/pong/statistiknyhet/undersokningen-om-den-lokala-demokratin-i-kommuner-och-regioner-2024/> [2025-11-04]
- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) (2019). *Medborgardialog i styrning: för ett stärkt demokratiskt samhälle*. <https://extra.skr.se/download/18.583b3b0c17e40e30384496c4/1642431085858/7585-780-0.pdf>
- Svärd, O. (2020). Observationer. I Abrahamson Löfström, C. & Rombach, B. (red.) *Andra hjälpen: allt du behöver veta för att skriva en uppsats*. Studentlitteratur, s. 107–121.
- Tahvilzadeh, N. (2021). *Att se medborgardialoger som minipubliker*. Föreningen för samhällsplanering.
- Tahvilzadeh, N. (2015). Det våras för medborgardialoger. I *Låt fler forma framtiden! Forskarantologi: Bilaga till betänkande av 2014 års demokratiutredning – delaktighet och jämlikt inflytande (SOU 2015:96)*. Wolters Kluwer, s. 507–557.
- Vetenskapsrådet (2024). *God forskningssed*. <https://www.vr.se/download/18.4c9f221a191e4edf9053a474/1727853946433/God%20forskningssed%20VR%202024.pdf>

Weymouth, R. & Hartz-Karp, J. (2015). Deliberative collaborative governance as a democratic reform to resolve wicked problems and improve trust. *Journal of Economic and Social Policy*, 17(1), s. 62–95.

Young, I. M. (2000). *Inclusion and democracy*. Oxford University Press.

BILAGOR

Här bifogas observationsguiden och intervjuguiden.

Bilaga 1 – Observationsguide

Plats:
Observation av:

Grunduppgifter:

Datum och tid:
Längd på mötet:
Typ av möte:
Antal medborgare:
Uppskattad åldersspridning (medborgare):
Antal tjänstepersoner:
Antal politiker:

Checklista:

Observationsområde	Anteckningar
Får medborgarna komma till tals? *	
Hur tar medborgarna ordet? (spontant eller strukturerat)	
Vilka slags frågor ställer medborgarna?	

Finns det skillnader i deltagande mellan olika medborgare? *	
Medborgarnas kroppsspråk visar öppenhet (nickningar, ögonkontakt osv.) *	
Medborgarnas kroppsspråk visar stress/avstånd (korsade armar, undviker blick osv.) *	
Framkommer medborgarnas egna förslag i diskussionen? *	
Hur tas förslagen emot av tjänstepersoner eller politiker?	
Får medborgarna påverka mötet? *	

<p>Syns en skillnad i makt mellan medborgare och tjänstepersoner/politiker? *</p>	
--	--

Sammanfattning efter observation:

<p>Vad fungerade bra för ett inkluderande deltagande?</p>	
<p>Tjänstepersoner/politiker anpassar språket för medborgarna (förklarar utan fackspråk, finns tolk?) *</p>	
<p>Vad begränsade deltagandet?</p>	
<p>Vilka mönster i samspel och positioner framträdde?</p>	

Något som överraskade eller stack ut? *	
--	--

* Stängda ja- eller nej-frågor utvecklas och beskrivs i fältet anteckningar.

Övriga tankar:

Bilaga 2 - Intervjuguide

Inledning

- Berätta om syfte och upplägg för intervjun och uppsatsen.
- Berätta om anonymisering och rätten att avbryta eller inte svara på frågor.
- Fråga om samtycke igen.
- Informera om ljudinspelning och berätta när den startar.

Bakgrundsfrågor

- Kan du kort berätta om din bakgrund? (ålder, sysselsättning, organisationstillhörighet, tid i organisation)
- Kan du berätta om din bakgrund inom medborgarrådet? (hur länge? varför?)

Deltagande

- Får du möjlighet att komma till tals under mötena?
(kan du ge exempel?)
- Är det något som gör det lättare eller svårare att komma till tals?
- Hur skulle du beskriva sättet som du deltar på? (spontant, strukturerat, annat sätt?)
- Känner du dig uppmuntrad att bidra under medborgarråden?
- Är det lätt eller svårt att formulera dina frågor och synpunkter?
- Deltar vissa medborgare mer eller mindre än andra?
- Tycker du att tjänstepersoner och politiker uttrycker sig på ett sätt som är lätt att förstå? (påverkas deltagandet?)

Inflytande

- Hur upplever du att dina förslag bemöts? (återkoppling? tas på allvar? Genomförs?)
- Har du möjlighet att påverka diskussionen eller besluten under medborgarråden? (På vilket sätt? var det något som begränsade din möjlighet att påverka?)
- Är det någon skillnad i inflytande mellan medborgare och tjänstepersoner/politiker?
- Vad fungerar bra med medborgarråden?
- Vad fungerar inte bra med medborgarråden?

Avslutande frågor

- Upplever du att medborgarråden är ett bra sätt att påverka kommunens arbete? (Varför/varför inte?)
- Är det något mer du vill lägga till som vi inte har frågat om?

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se